

KLIMAVALG – HVA BØR GJØRES I ENERGIPOLITIKKEN? (40 sider)

Innledning.....	side 1
FNs klimarapport – Kode rød for menneskeheten.....	side 2
Oljens fremtid – Klimarapport setter fyr på oljedebatten.....	side 3
Arbeidsplasser i Oljeindustrien – Omstilling til det grønne skiftet og fremtiden.....	side 4
Kommentarer.....	side 5
Energiløsninger i den grønne omstillingsprosessen.....	side 6
Havvind som industri.....	side 6
Rødts havvindvedtak er politisk selvskudd.....	side 7
Slik vil MDG ta Norge trygt ut av oljen.....	side 8
Ap-leder Støre sier at oljealderen er snart over.....	side 9
Kommentarer om emnet havvind.....	side 11
Slik kan vi bygge bro til fornybaralderen.....	side 11
Elektrisk oljeproduksjon er veien å gå mot det grønne skiftet.....	side 11
Fysiker og seniorforsker Bjørn Hallvard Samset fra Cicero har en sentral rolle i den nyeste klimarapporten fra FN.....	side 13
MDG: - Selvfølgelig stiller vi ultimatum.....	side 14
Hydrogenstrategi og EU-kommisjonen.....	side 15
Krf-er ber om kjernekraft i nord for å kutte utslipp – men mange er skeptiske.....	side 16
Polarisering i klimadebatten?.....	side 17
Kommentarer om regjeringssamarbeid som vil ta mer ansvar med tanke på FN's klimarapport...	side 19
Skal vi gjøre det dyrere å forurense?.....	side 19
Norge har forpliktet seg til enorme utslippskutt. Hva skjer om vi ikke når klimamålene?.....	side 21
Grønn strategi i de store byene.....	side 22
Nå er MDG like store som AP blant de unge.....	side 24
Aksjongruppen Extinction Rebellion.....	side 25
Besteforeldrenes klimaaksjon.....	side 27
Forfatterstjerner med klimaopprop.....	side 27
Ønsker oljefondgrep på viktig klimamøte. Norge kan sette et eksempel.....	side 28
Støtter du vern av regnskog, gjør du en viktig forskjell for klimaet og jordkloden vår.....	side 29
Nye ideer, visjoner, tankemodeller, holdninger og verdier som trengs i møte med de globale klimautfordringene.....	side 29
Å sette av 10 % av Oljefondets avkastning til et klimafond.....	side 29
Del oljeformuen og skap globale ringvirkninger.....	side 30
Klimaet og den nye fortellingen.....	side 30
Bærekraftige økonomiske modeller.....	side 31
Sirkulær økonomi.....	side 31
Økologisk økonomi.....	side 32
Målet er gode liv – ikke vekst.....	side 32
Korriger vårt nasjonalregnskap og vi finner veien til økologisk holdbar sirkulær økonomi.....	side 33
Å se på verden som en intelligent orden og leve i harmoni med den.....	side 34
Kilder.....	side 36

Innledning:

År 2021 blir et klimavalg hovedsakelig i høstens stortingsvalg her i Norge. Det har vært en del reaksjoner på FN sin klimarapport (1) og den har satt full fyr på oljedebatten.

Jeg vil vise sitater fra ulike politikere og andre aktører i denne debatten og komme med egne

kommentarer underveis i denne bloggen. Jeg er medlem av Miljøparti De Grønne Bergen, men det betyr ikke at jeg er enig i alt det de sier, står for og gjør. Samarbeid på tvers av andre partier er viktig og man må ikke brenne broer her. Idealisme er vel og bra, men det viktigste er pragmatisme og realisme. At man har en mest mulig objektiv holdning, som er passende og ikke lar seg bli for følelsesmessig basert. Å lytte til vitenskapen og forskning er viktig og hva den sier.

Å ha medfølelse for det som skjer er viktig, men det er viktig å skape godt og sunt samarbeidsklima. Det gjør man ikke med å peke fingre på andre grupper, partier eller mennesker. Man kan bruke engasjementet, aggresjonen og frustrasjonen mer konstruktiv etter min mening. Det er der suksessen ligger i å få til noe i politikk og livet ellers på andre områder å skape sunne og gode dialoger. Å ha en objektiv og passende holdning. Verden er mer komplekst enn man aner og det er uendelige mange faktorer som skal spilles ut. Vi kan ikke forvente at det vil alltid gå sånn som man ønsker seg. Selv når FN har kommet med rødt varsel så må man også prøve å være mest mulig objektiv. Ting og prosesser må spilles ut eller utfoldes på den måten det skal. Det er mye puslebiter i dette store bildet, som skal sees på.

I debatten om å kutte Oljen fullt ut eller å slutte å lete etter mer olje, så bør man ha i bakhodet at en pasient (jorden) som ønsker å bli medisinfri (olje og karbonbasert energi) så trengs det en fornuftig nedtrapping plan og ikke for brå endringer. Raske løsninger eller quick fix fungerer heller ikke, som klimaløsning. Det er derfor en fin metafor i denne debatten om hva som bør gjøres i energipolitikken. Det er mye faktorer en skal tenke på og en kan ikke tvinge noen her til å tenke annerledes. Men heller skape konstruktivt, godt og sunt samarbeidsklima i Norge og utlandet om energipolitikk. Vi er sammenkoblet med hele verden som en enhet og med ulike nasjoner og samarbeidspartnere. Det må skje endringer innad i disse og det tar nok lengre tid enn vi ønsker. Biter må falle mer på plass og ikke være så utålmodig. Det er lett å bli det selv i en så viktig debatt, som klima.

Media kan smøre ekstra tjukt på og skape ekstra sterke følelser når man ser noen ord og setninger der. Jeg lar meg ikke lure av det og mener at man skal bruke sin energi konstruktivt. Det er lett å bli intolerant og fordømmende, som nevnt før når følelsene tar overhånd og spesielt i den debatten vi har nå om klima. Det berører alle levende organismer på planeten, men det er mye hensyn å ta og mye prosesser som skal til. Idealisme kan ta overhånd.

Hva kan vi gjøre som enkeltpersoner? Det er å etterlate seg mindre karbonbasert spor og være miljøvennlig som det går an. Å reise mindre, spise mindre kjøtt og resirkulere er jo vel og bra. Men det betyr ikke at vi er 100 % perfekt i forbindelse med dette. Vi bør heller ikke få dårlig samvittighet for det vi gjør. Å bruke sunn fornuft er det som er viktigste. Et grønt skifte og omstilling er unngåelig og det vet alle, men hva virkemidlene og løsningene skal være er det naturlig nok delte meninger om. Ikke minst hva de ulike partiene står for og ønsker å gjøre med tanke på å redusere karbonutslipp og jobbe for å få mer renere energier i energipolitikken.

I slutten av artikkelen nevner jeg også nye ideer, visjoner, tankemodeller innenfor økologisk økonomi og andre ting som er i bærekraftig ånd. Å ta vare på klima og naturen vår har alltid vært et viktig tema for meg.

FNs klimarapport – Kode rød for menneskeheten (1)

Over 700 eksperter fra 90 land har vært involvert i den ferske rapporten fra FNs klimapanel (IPCC). Det er første gang på syv år at det kommer en slik rapport om status i klimaendringene.

Ifølge FNs generalsekretær Antonio Guterres sier han at rapporten er kode rød for menneskeheten.

Han sier at klimautslippene fra forbrenning av fossilt brensel og avskoging kveler planeten vår og utgjør en umiddelbar trussel for millioner av mennesker.

Konsekvens for været medfører hyppigere og sterkere ekstremvær, som vi har sett mer og mer de siste årene. Det fører også til konsekvens for havet, som stiger og det blir varmere og surere. Kikki Kleiven, som er direktør for Bjerknessenteret for klimaforskning sier dette:

«En alarmklokke, som ringer nå og forklarer videre at den raske oppvarmingen av Arktis, også påvirker vær og klima og andre deler av kloden. «

Hun mener norske politikere må ta innover seg at Norge ikke er frakoblet resten av verden – selv om vi ikke er mest klimautsatt. Hun sier videre, som er verdt å nevne her i debatten:

«Vi har, som en rik olje- og gassproduserende nasjon, et ansvar for andre land over oljealderen og gjøre grønne investeringer som vil bidra til å få ned kuttene i verden. Vi må gjøre kutt og bidra til at andre land klarer å kutte», sier Kleiven.

Oljens fremtid – Klimarapport setter fyr på oljedebatten (1)

Det er ulike reaksjoner på klimarapporten fra de ulike partiene på Stortinget. Terje Halleland, som er energi- og miljøpolitisk talsperson i Frp, sier at rapporten understreker viktigheten og behovet for å få kullforbruket i Asia ned.

Han sier videre at rapporten viser at det er et globalt problem som må løses globalt. Det Europa og Norge gjør er positivt og bra, men han er veldig opptatt av at Kina må redusere utslippene. Og få kull på dagsorden.

Miljøparti de Grønne (MDG), Sosialistisk Venstreparti (SV), Venstre og Rødt mener at rapporten gjør det klart at vi i Norge bør se hva vi kan gjøre for å kutte utslippene tilknyttet til norsk olje- og gassutvinning. De mener også at en må stoppe og slutte å lete etter mer olje.

Ifølge klima- og miljøminister Sveinung Rotevatn (V) sier han at det er et flertall på Stortinget om å fortsatt lete etter olje. Han sier likevel videre at det må bli slutt på unntak i klimapolitikken

Argumentene mot å skrote norsk oljenæring går på at vi må stoppe de store forurensene først (som Polen og Kina på kull) og at andre vil fylle markedet med vår andel olje om vi skrur igjen kranene.

Ifølge tidligere MDG-profil og vara (2) og nå førsteamanuensis på BI, Per Espen Stoknes sier han at han kun uttaler seg som fagmann. Han mener at det er ikke automatikk at OPEC (en internasjonal handelsorganisasjon bestående av oljeeksporterende land) automatisk justerer kvotene sine dersom Norge skrur ned volumene. Det er en treghet i systemet. Produksjonen vil etter hvert justere seg med elastisiteten på tilbudssiden. Det er ingen perfekt umiddelbar respons i at Norges leveranser erstattes 100 % av andre.

Stoknes sier at det er selvsagt ikke slik at Norge kan kommandere verken Putin eller Saudi-Arabia til å slutte med olje- og gass produksjon. Dette går via forhandlinger i OPEC og markeds-mekanismer.

Stoknes viser til rapporter fra SSB (Statistisk Sentralbyrå) og forskningsmiljøer i Stockholm sier at norske produksjonskutt ville gi en viss nedgang i totale volum produsert. Prisen vil gå marginalt opp som dytter etterspørsel marginalt ned. Klima-effekten av norske produksjonskutt vil bli mye sterkere om man kunne få en tilbuds-sideavtale mellom mange produsent-land, slik man har nå med Paris-

avtalen (4) på etterspørselssiden.

Opec ønsker å maksimere oljeprisen innenfor et gitt intervall. Den globale marked-prisen reguleres ut fra det. Norge nyter i dag godt av kunstig høye priser takket være OPEC.

Ap's britiske søsterparti Labour (3) åpner for å sette sluttdato for olje- og gassleting. MDG ber Arbeiderpartiet (AP) gjøre det samme. Lederen i Britiske Arbeiderpartiet mener at det er viktig å lage en tidsplan, slik at man kan begynne å omstille de områdene som vil bli hardt rammet av klimaomstillingen. Lan Berg fra MDG mener at det er modig lederskap det som skjer i Storbritannias søsterparti til AP i Norge. Lan viser også til at sosialdemokratene i Danmark og Sverige også har gjort lignende grep for å stanse oljeleting.

Storingsrepresentant Espen Barth Eide (Ap) svarer på vegne av partileder Støre og ser på det britiske søsterpartiets signaler som et tegn i tiden. Han sier at det er stadig erkjennelse om at fremtiden er fornybar, sirkulær og bærekraftig og at det må man tenke i alle leirer.

Ifølge Eide er Ap mer opptatt av å sikre en tidlig startdato for nye næringer som Norge skal leve av når oljeetterspørselen uansett faller, enn å sette en sluttdato for de gamle. Han mener også at britene har det meste av olje- og gassalderen bak seg sammen med Danmark når de kommer med tilsvarende beslutning om å foreslå en sluttdato.

Lars Haltbrekken (SV) sier at det er uforsvarlig å dele ut flere tillatelser til olje- og gasselskapene. Han vil utfordre Ap og Senterpartiet (SP) til å si klart og tydelig nei til f.eks utbyggingen av Wisting-feltet langt nord i Barentshavet.

Haltbrekken mener at hvordan oljepolitikken blir i en ny regjering, kommer an på styrkeforholdet mellom partiene og det kommer an på valgresultatet.

Olje- og energiminister Trine Bru fra Høyre (H) sier at olje- og gassindustrien bidrar med store inntekter, mange arbeidsplasser og skal være en viktig motor for omstilling og ny grønn industri fremover. Hun vil ikke snakke om å sette sluttdato.

Arbeidsplasser i Oljeindustrien – Omstilling til det grønne skiftet og fremtiden

Nadia Zahl (25) bor i Verdal i Trøndelag og håper å jobbe i oljeindustrien (5) til hun blir pensjonist. Understell til store oljeplattformer lages, og i Verdal har oljeeventyret gitt arbeidsplasser og trygghet i lokalsamfunnet.

Nadia frykter at noen partier vil angripe hennes arbeidsplass og mener at Norge lager den reneste oljen. Hun mener at det handler for mye om hva Norge skal gjøre, og for lite hva verden sammen kan gjøre for å stoppe global oppvarming.

Nadia er sterkt imot å sette en sluttdato for norsk olje og gass, som hun selv mener er en næring som tar ansvar for å omstille seg til å bli en grønnere næring.

I Ilaparken i Trondhiem sitter student Nikoline Drange Hassing (23). Hun studerer sosialantropologi, og har klima og miljø som sin viktigste valgsak. Hun vil fase ut norsk olje og gass.

MDG har valgt å stille oljeultimatum. De gjør stans i oljeleting til et absolutt krav for å støtte en regjering. Men det synes ikke Nikoline er noe god plan. Hun er for det å lage konkrete planer og mål. Men ikke for et ultimatum. Det tror hun ikke at man kommer langt med.

Politisk kommentator i VG Tone Sofie Aglen sier at det er tydelig at klima og miljø har blitt den store saken for unge mennesker. Aglen mener også debatten har vist steile fronter i politikken. Hun mener den er veldig polarisert. Omstilling av samfunn og næringsliv i grønn retning er komplekst, og da blir det mye enklere med en symboldebatt om sluttdato for oljen.

Nadia vil stemme på Arbeiderpartiet og har lyst på regjeringsskifte. Nikoline ønsker å stemme på noen som tar klimasaken på alvor og som får henne til å føle seg trygg. Men hun har enda ikke bestemt seg for parti.

MDG mener at Norge må erstatte oljejobbene (6) innen 15 år. De mener at Høyre og AP forsinker omstillingen fra oljejobber til grønne jobber. Oljeavhengigheten må ned og omstillingen starte raskt.

MDG mener at omstillingen må starte der oljeavhengigheten er størst. Blant annet på Vestlandet, som Mongstad, Øygarden, Bømlo og Stord er eksempler på. De fleste jobbene vil være borte innen 15 år og at man trenger raskt en plan for å sikre folk nye jobber.

De mener videre at Høyre og AP forsinker overgangen til fornybarsamfunnet gjennom oljeskattesystemet med leterefusjon og oljeforliket fra Stortinget i fjor. Når regjeringen somler, er det stor risiko for at andre land suser forbi Norge mener MDG.

Hvilke jobber skal erstatte jobbene i oljesektoren? Havvind kan gi 50 000 nye arbeidsplasser hevder MDG. De mener at det må komme skattefordeler og omstillingsprogrammer fra staten. Equinor kan omstilles betydelig raskere til å ta en stor rolle i fornybar energi. Det vil komme nye krav til materialgjenvinning, og det vil være muligheter innen grønn transport og maritim sektor. Strengt klimakrav i offentlige innkjøpsordninger vil også gi muligheter for nye virksomheter.

Høyre sier at det er kunnskapsløst av MDG å hevde at det ikke foregår omstilling på Vestlandet. Omstillingen er godt i gang. Det skjer mye innovasjon og nyskapning i regionen. De har startet elektrifisering av en masse fartøyer, det satses på hydrogen og innovasjonstakten er høy innenfor fiskeoppdrett. Dette utvikles i tett samarbeid mellom forskning, næringsliv og politikk.

Høyre mener også at det å sette en sluttdato er helt horribelt. Og mener at Norge må fortsette med leting og utvinning så lenge verden har behov for olje, ikke bare som energi, men også for å produsere mobiltelefoner, plast og sko. Høyre hevder også at Norge er det landet som produserer olje og gass med de laveste klimautslippene. Stopper Norge så vil andre land overta mener de og mener at Norge må få ned etterspørselen for å nå klimamålet.

Kommentarer:

I skrivende stund (24 august 2021) har MDG hele 7,2 % oppslutning i meningsmålingene og det kan gå mot samarbeid med AP, SV og Rødt for MDG om de går i regjering sammen og for flest mandater totalt. 13 september er valgdagen.

Det er ingen tvil om at FNs klimarapport har satt fyr i debatten om oljens fremtid og den grønne omstillingen vi er inne i ulike industrier. Det er ulike tanker og forslag til løsninger om å redusere utslippene. Jeg mener det er flere gode og fornuftige tanker fra ulike partier. Vi er allerede i et grønt skifte og omstilling i samfunnet.

Det vi ikke kan råde over er tiden og hvor fort det skiftet vil ta. Jeg mener at MDG kanskje er for ambisiøs? Uansett må politikere gjøre noe og det er vilje fra alle partier om endringer. Noen ønsker at endringene bør skje fortere. Men det er jo som nevnt ikke noe man har full kontroll over og det er som hun Nikoline sier at det kanskje ikke er så lurt å sette et ultimatum, som MDG har gjort med tanke på Oljen. Det vil jo tiden vise. Hun tenker vel også på at den grønne omstillingen må skje i det tempoet det skal og det er enormt mange faktorer som spiller inn her.

Energiløsninger i den grønne omstillingsprosessen

Havvind er nevnt, som en av de viktigste energiløsninger i omstillingsprosessen vi ser nå. Det har vært uheldige erfaringer med vindkraft på land hvor prosessene ikke har gått knirkefritt. Det har også gått utover noen viktige naturplasser, som for samene i Finnmark og Trøndelag blant annet.

Høyesterett i storkammer behandler 25. til 31. august spørsmål om vindkraftutbygging i reindriftsområde på Fosen (19);

«Saken gjelder anker fra Fosen Reinbeitedistrikt, Sørgruppen mot Fosen Vind DA og fra Statnett SF mot Fosen Reinbeitedistrikt, Sørgruppen og Nordgruppen over Frostating lagmannsretts overskjønn av 8. juni 2020, samt videre anke fra Fosen Vind DA mot de to reinbeitedistriktene over samme overskjønn for så vidt gjelder rettsanvendelsen i spørsmålet om økonomisk tap og tilpavningsplikt.

Saken reiser spørsmål om gyldigheten av konsesjonsvedtak/ekspropriasjonstillatelse til bygging av vindkraftanlegg på Fosenhalvøya i Trøndelag. Den retter seg også mot utmåling av erstatning til de to sørsamiske grupperingene – siidaene – som utøver reindrift på Fosen, og hvem som kan holdes erstatningsansvarlig overfor disse.»

Jeg håper Fosen Reinbeitedistrikt vinner saken og har min dypeste sympati.

MDG sier i deres program (8) at en av de store nye industri-mulighetene for Norge ligger i en massiv satsing på havvind på norsk sokkel. Norske bedrifter driver allerede med havvind i stor skala, men ikke i Norge. Det er viktig at utbyggingen av havvind skal ta hensyn til marint dyreliv, fiskebestander, marin trafikk og marine naturverdier.

Jeg har alltid vært en tilhenger for vindkraft så lenge det tas hensyn til naturen og ikke overprøver Norges Vassdrag og Energi, som det har blitt gjort i noen tilfeller i vindkraft på land. Nå vil en aldri bli kvitt såkalte investorer, som vil tjene mye penger på dette. Men det går an å regulere det på en måte. Jeg støtter det MDG sier i deres program om vindkraft hvor de hovedsakelig fokuserer på havvind.

MDG er veldig klar på at utbygging av vindkraft på land ikke skal redusere områder med urørt preg eller andre natur- og friluftsverdier. All utbygging skal skje skånsomt, berørte kommuners syn skal være avgjørende for tildeling av konsesjon. Helt uberørt natur skal aldri bygges ned med vindkraftinstallasjoner. De Grønne vil også øke norsk produksjon av fornybar kraft utenom vindkraft: Vannkraft, solenergi, bioenergi, bølgekraft og annen fornybar teknologi.

Trine Bru, olje- og energiminister (7) sier på hennes facebookside at mediene fremstiller det som om de av de som ikke er for å starte avviklingen av olje- og gassindustrien står nærmest i umulig spagat. At det er en floskel å si at de nye grønne næringene, som havvind, hydrogen, karbonfangst og mer skal vokse frem på skuldrene til og med denne industrien.

Flere bedrifter forteller om hvordan de satser på nye markeder som hydrogen, lavutslippsløsninger og havvind.

Trine mener at det gamle og det nye går hånd i hånd. Det vil ta tid å omstille seg, ikke bare for Norge, men for hele verden. Vi er på vei, men det må gå raskere. Hun mener videre at det å tro at dersom Norge struper alle olje- og gassoppdrag til verftene rundt omkring i landet umiddelbart, så ville vi se en grønn revolusjon bare springe frem, er med respekt å melde utopi.

Havvind som industri (10)

Artikkel i Stavanger Aftenbladet 24.08.21, som mener Staten må legge til rette for at utbygging av havvind på norsk sokkel også skaper arbeidsplasser i Norge.

To områder i Nordsjøen er foreløpig satt av til vindkraft - Utsira Nord (vest for Haugesund) og Sørilige Nordsjø II mot grensen til Danmark. Et sentralt spørsmål nå er hvem som skal få lov til å bygge ut.

Mens områdene i sør er grunne og derfor kan bygges ut med kjent og lønnsom teknologi - turbiner som står på havbunnen - må Utsira Nord bygges ut med flytende installasjoner, som foreløpig ikke er en kommersiell teknologi.

Hvilke selskaper som skal få kontrakter i forbindelse med disse utbyggingene er i høyeste grad et politisk spørsmål, og et tema i forbindelse med valgkampen. Norske aktører som ønsker å posisjonere seg i dette markedet frykter at en auksjonsmodell (som i stor grad har blitt brukt ved vindkraftutbygginger på land) vil favorisere store utenlandske selskaper. De mindre, norske selskapene vil bli utkonkurrert hvis høy auksjonspris er det eneste som avgjør.

Ordfører Kari Nessa Nordtun (Ap) i Stavanger og konsernsjef Eimund Nygaard i Lyse har advart mot auksjoner, som de frykter vil medføre at norske selskaper blir overbydd av utenlandske giganter.

Olje- og energiminister Tina Bru (H) prøver å berolige. Under et møte i regi av Stavanger Høyre fredag understreket Bru at regjeringens mål er å skape en ny industri i Norge, og at pris ikke trenger å være det eneste kriteriet.

Vi mener absolutt at regjeringen, uansett utfall av stortingsvalget i september, må bruke de virkemidlene den har til rådighet for å sikre at en storstilt utbygging av havvind på norsk sokkel også vil innebære en storstilt oppbygging av norske industrimiljøer. I motsetning til olje- og gassvirksomheten skaper vindkraftutbygginger arbeidsplasser nesten utelukkende i utbyggingsfasen.

Flytende havvind vil kunne skape et nytt, norsk industrieventyr. Det foreligger allerede spennende, men kontroversielle planer om storstilte anlegg for produksjon av flytende turbiner, for eksempel på Berakvam ved Jelsa i Suldal kommune. Hvis Norge kan lede an i kampen om å utvikle lønnsomme, flytende vindturbiner, kan dette også bli en stor eksportvare.

Staten vil spille en viktig rolle her, fordi den blant annet kan bestemme at potensialet for teknologiutvikling skal legges vekt på, ikke bare kortsiktig gevinst. En slik aktiv næringspolitikk bidro til det norske oljeeventyret og hjalp norske selskaper inn i et internasjonalt marked.

Rødts havvindvedtak er politisk selvsjukt (9)

Rødts landsmøte sier nei til havvind. Vedtaket undergraver den radikale venstresidens posisjon som forkjemper for grønn industri og svekker partiets troverdighet i klimakampen skriver ansvarlig redaktør i Energiogklima.no, Anders Bjartnes. Jeg støtter det han sier og han skriver videre i sin analyse: Det er ikke klok beslutning siden havvind vil være en av de viktigste områder vi må satse på de neste tiårene.

Bjartnes sin analyse: Rødts vedtak om å si nei til havvind er et politisk selvsjukt. Det er inkonsistent å kalle seg «industriparti» og samtidig være imot den næringen som de nærmeste tiårene kan skape flest arbeidsplasser og mest verdiskaping i de delene av industrien som står foran solnedgang – nemlig alt som har å gjøre med olje og gass.

Vi står overfor en klimakrise. Det må bygges grønn industri i Norge til erstatning for den gamle og oljegrå. Hvordan kan verdiskaping her i landet kombineres med store utslippsreduksjoner – ikke minst utenfor landets grenser?

I et slikt bilde har havvind en svært viktig plass, uansett hvordan man snur og vender på det, og uansett hvilket politisk ståsted man har. Bortsett altså fra flertallsposisjonen i «industripartiet» Rødt.

Havvind er ikke uten interessekonflikter med andre næringer til havs. All energiproduksjon har ulemper. *Hvor og hvordan* utbyggingene skal skje er det all grunn til å diskutere, men ikke *om* vi i Norge og Europa trenger mer grønn strøm.

Rødt er nå det partiet som er «mest mot» vindkraft i Norge, i konkurranse med Vidar Kleppes Demokratene på den helt andre ytterfløyen i politikken. Motstanden mot vindkraft vil sikkert trekke velgere til høsten, selv om spørsmålet om mer vindkraft på land for alle praktiske formål vil være «dødt» den neste stortingsperioden. Det kommer neppe nye store prosjekter før tidligst mot slutten av tyvetallet.

Det er en svært gledelig utvikling at det nærmest ukentlig presenteres planer om ny grønn industri i Norge, enten det er batterifabriker eller hydrogenproduksjon. Fellestrekket ved disse prosjektene er at de krever svært mye grønn strøm for å kunne bli realisert. Så sier altså Rødt nei til havvind – energikilden som virkelig kan levere store volum elektrisitet til norsk industri, bidra til renere oljeproduksjon – og i samspill med våre naboland skape et nytt og fornybart energisystem i Europa. Det blir en stri tårn for Mimir Kristjansson og Bjørnar Moxnes å forsvare dette vedtaket i fagbevegelsen.

Det kan også bli stritt for Rød Ungdom å forsvare havvind-vedtaket overfor en ungdomsgenerasjon som inderlig godt vet at fremtiden er fornybar, ikke fossil og grå.

Rødts klimaprofil er svekket etter dette landsmøtet, og det er et nederlag for krefter i partiet som har arbeidet for å forbedre klimapolitikken og skjerpe partiets troverdighet i klima- og energispørsmål.

Konkurransen om klimavelgerne på venstresiden er hard. SV, MDG og Arbeiderpartiet har fått drahjelp fra Rødt nå nylig.

Ap leder Støres skarpe advarsel mot MDG og Rødt (20):

-MDG og RØDT sier det skal skje på en myk måte, men det kommer til å bli veldig brutalt for de mange som rammes. Jeg mener også dypt og inderlig at det er dårlig industripolitikk.

Det forklarer han slik:

- Det er mye bedre å bruke de fantastiske miljøene vi har innenfor olje og gass til å bygge havvindnæringer, hydrogen, fangst og lagring, utvikle solenergi. De har kompetansen. Hvis du sier sluttdato, slutt! Som MDG og Rødt gjør, får vi en dårlig klimapolitikk. Vi kommer ikke da til å levere de utslippskuttene vi skal, hevder han.

Støre avviser blankt å gå inn i regjering med MDG:

-Nei, det er vi helt ærlige på. Å sitte i regjering er en 24/7 jobb, hele døgnet, hele året, og der er forskjellene altfor store, slår han fast.

Slik vil MDG ta Norge trygt ut av oljen (21)

150.000 grønne jobber innen 2030, og en storstilt satsing på havvind og grønn skipsfart ligger i planen som MDG lanserte torsdag 26. august 2021.

– Vi tror ikke noe politisk parti alene har svarene som skal til for å gjøre en så stor omstilling. Det vi

presenterer i dag, er MDGs utgangspunkt, som vi mener staten bør foreslå for partene i arbeidslivet, i en oljekommisjon.

Det sa MDGs partileder Une Bastholm da hun la frem partiets plan for å få Norge «trygt ut av oljen».

Om de 150.000 jobbene partiet vil skape, sa Bastholm følgende:

– Vi ønsker en gradvis og forutsigbar omstilling fra en oljebasert økonomi til en grønn, fremtidsrettet og fornybar økonomi. Dette er nødvendig for å ta vare på de som jobber i oljen nå, og for å sikre en trygg framtid for barna våre og fremtidige generasjoner.

Partiet foreslår en jobbgaranti til de som i dag er i oljen. Dette innebærer flere buffertiltak som treffer regioner, enkeltbedrifter og ansatte som vil merke nedgangen i etterspørsel etter olje.

– Med en aktiv næringspolitikk vil det være masse oppgaver for de aller, aller fleste. Men når staten gir veldig tydelig signal om å slutte å investere i olje og gass, kan det likevel skape en midlertidig stans i oppdrag og aktivitet vi må være forberedt på, sa Bastholm.

Hun og MDG mener det finnes ikke én næring som kan erstatte oljen. Partiet vil derfor drive fram det de omtaler som en storsatsing på *havvind og solenergi, grønn skipsfart, karbonfangst- og lagring (26), bioøkonomi og sirkulærøkonomi.*

– Dette i tillegg til å gi gründere bedre muligheter for å utvikle lønnsomme bedrifter, sier Bastholm.

Rødt-leder Bjørnar Moxnes:

– Vi vil ha en demokratisk og kontrollert nedtrapping av oljesektoren, for å hindre masseledighet. Derfor sier vi nei til å leite etter ny olje.

Moxnes sier Rødt vil bygge nye næringer og ta vare på og styrke de bærekraftige næringene man allerede har.

– Vi har lagt fram en rekke tiltak for å omstille Norge fra oljen, som å investere deler av oljefondet i ny norsk Industri. Det er bra at MDG nå kommer etter med en plan, men dessverre vil MDG pepre havet langs kysten vår med havvindanlegg, som vil true fiskeriene og det biologiske mangfoldet, sier Moxnes.

Ap-leder Støre sier at oljealderen er snart over

Ap-leder Jonas Gahr Støre beveger seg sakte bort fra oljen og i grønn retning (22). Men han vil ikke stanse leting etter det sorte gullet.

– Oljealderen er snart over, men vi skal sørge for at det skjer i en myk overgang til det nye grønne Norge, sier Støre til VG.

Torsdag 26 august 2021 besøkte han og Ap-nestleder Hadia Tajik Equinors hovedkontor i Stavanger og fikk høre om selskapets klimaplaner.

– Equinor skal øke investeringene i fornybar energi og lavkarbonløsninger kraftig de neste fem årene, opp til femti prosent av investeringene, fra fire i dag, sier Støre:

– Når Equinor kan ha slike planer er det fordi de allerede har menneskene og kompetansen hos seg til å foreta et så sterkt klimadreining.

Når jeg hører om Equinors planer, er jeg enda mer sikker på at vår strategi er riktig og at vi vil lykkes med å nå klimamålene. Det er folka - de ansatte - som er fremtidens gull, ikke oljen. Det er de som skal gjøre oss ledende i nye grønne satsinger, som havvind, hydrogen og fangst og lagring av CO2.

Han sier at samfunnsendringen fra fossil til fornybar må skje på en slik måte at folk er trygge på at det blir en jobb å gå til.

– *Det blir ikke lett, men vi skal gå den veien.*

– Hvis et oljeselskap nå finner et gigantfelt nord i Barentshavet, som trolig først vil kunne ha oppstart av olje-/gassproduksjonen rundt 2035 og pumpe olje til 2070: Vil du si ja til et slikt prosjekt?

– *Alle oljeselskap vet at verden er i overgang til fornybar som energiresurs og målene som er satt i Parisavtalen om målene nullutslipp i 2050. Det vil gi klare føringer for selskapenes prioriteringer og investeringer.*

– *Dette er en bransje som trenger forutsigbarhet. Så vi har ingen nye signaler om endrede rammevilkår.*

– Når dere sier nei til sluttdato og nei til å stanse letingen, forsterker ikke det bare bildet av Ap som petropartiet?

– *Ap har den klart beste klimapolitikken fordi den viser den realistiske veien til 2030 og 2050.*

– I MDG, Venstre og Rødt mener de at dere sklir i oljen inn i solnedgangen?

– *De tar feil i sin analyse. Den klimapolitikken som de partiene, inklusive Rødt legger opp til, vil skade norsk industris muligheter på å bli ledende på de områdene alle verdens rapporter peker på; et kraftig løft for fornybarnæringen.*

– *Setter tusenvis av arbeidsplasser i fare*

Han sier de er på ville veier.

Rødt-leder Bjørnar Moxnes sier de ser på konsekvensene på land, når det gjelder havvind.

– *Vi unngå samme fellen som vindkraft på land, som Ap ukritisk har heiet fram. Det har rasert natur og skapt profitt til kraftbransjen, ikke bærekraftige arbeidsplasser. Rødt står opp for føre var-prinsippet, og lytter til norske fiskere, ornitologer og andre som advarer mot å gå fort og feil fram.*

MDG-leder Une Bastholm:

– *At fornybare næringer trenger kunnskapen til dem som i dag jobber i olja. Forskjellen er at vi tar innover oss at oljejobbene i dag er veldig sårbare, og at så lenge Norge fortsetter å subsidiere og lete etter mer olje og gass, vil oljen binde opp folk og kapital som ellers kunne ha jobbet i fornybarnæringen.*

Kommentarer om emnet havvind

Både MDG og Ap ønsker at oljebransjen skal satse mer og mer på havvind. Rødt mener at de ikke ønsker å gå i samme fellen som vindkraft på land. Jeg mener at MDG og Ap har rett at vi bør satse på havvind. Storbritannia er et av de landene, som har satset mye på havvind de siste årene. Vi må følge etter. Det må være bærekraftig og skånsomt og at man lærer fra de feilene en har gjort med vindkraft på land. Jeg mener det er uunngåelig at man skal satse på havvind, og mener det er lite realistisk å tro at vi ikke skal gjøre det.

Jeg har stor sympati for organisasjonen Motvind og andre som er motstandere av vindkraft, men havvind tror jeg vil være mer skånsomt og det å ta lærdom av det som har skjedd i noen saker på land er viktig naturligvis.

Hvordan skal vi som oljenasjon klare en myk overgang fra olje til en fornybar energikilde? Havvind er en av flere løsninger.

Slik kan vi bygge bro til fornybaralderen (23)

Ap leder Støre skriver blant annet dette i debatt Aftenposten, 16 august 2021:

Industrien ser mulighetene

Det haster med å sikre norsk leverandørindustri nok lønnsomme, grønne oppdrag som kan trygge arbeidsplasser i hele landet. De siste åtte årene har utviklingen gått altfor sakte, og regjeringens vegring mot at staten skal ta en mer aktiv rolle for å omstille økonomien har gjort at vi er bakpå.

Viljen til omstilling er til stede i norsk industri, og en mer aktiv stat kan få omstillingen til å gå enda raskere.

En sterkt økende andel av Equinors nye prosjekter er innenfor havvind og elektrifisering. Det største selskapet innenfor leverandørindustrien, Aker Solutions, har som mål at to tredjedeler av deres prosjekter skal være grønne i løpet av dette tiåret.

Setter vi sluttstrek for denne næringen nå, er jeg redd vi kortslutter prosessen som er i gang, og som må gå raskere.

Industrien ser mulighetene som ligger i det grønne skiftet, og søker seg dit gjennom gradvis å legge om sin aktivitet for å tilpasse seg endringene i markedet. I fabrikkhallene i Verdal gikk man rett over fra oljeprosjekter til fornybar- og havbruksprosjekter.

Vi er opptatt av forutsigbarhet for olje- og gassnæringen, samtidig må rammebetingelsene følge med i tiden.

Det er liten tvil om at norsk sokkel er på vei inn i en moden fase hvor det primært vil være aktuelt å åpne opp for ny aktivitet i forlengelsen av eksisterende felt.

Vårt nei til oljeleting i Lofoten, Vesterålen og Senja forsterker dette bildet, og derfor har vi også programfestet at vi skal utarbeide en ny petroleumsmelding hvor redusert klimarisiko og økonomisk risiko blir hovedtemaer.

Arbeiderpartiet vil løse klimakrisen gjennom å få fart på omstillingen som allerede er i gang, fordi vi vet at nøkkelen til klimaproblemet ikke minst ligger i hendene og hodene til våre industriarbeidere.

En politisk vedtatt sluttdato vil kortslutte, ikke påskynde, denne prosessen.

Elektrisk oljeproduksjon er veien å gå mot det grønne skiftet (11)

I boka *Hvordan unngå en miljøkatastrofe (12)* av Bill Gates, nevner han en av virkemidlene mot utslipp av CO2 dette med å elektrifisere oljeproduksjonen og på andre områder:

«Bill Gates har det siste tiåret arbeidet med klimaspørsmål. Med hjelp fra verdens fremste eksperter innen fysikk, kjemi, biologi, statsvitenskap og økonomi har han laget en masterplan for hva vi må gjøre for å unngå katastrofen. I boken forklarer han hvorfor og hvordan vi må arbeide for å nå frem til nullutslippsmålet. Han gir oss en realistisk beskrivelse av utfordringene vi står overfor, og beskriver teknologien som eksisterer i dag. Han viser også hvilke teknologiske gjennombrudd vi er avhengig av for å nå målet om null utslipp. Dette er en utfordring som må håndteres av hvert enkelt land og deres politikere, av alle typer organisasjoner og av oss som individer. Et unikt samarbeid kreves, men det hele må starte med kunnskap. «

Jeg synes han har gode tanker rundt dette emnet og vil også dele flere av tankene i artikkelen om dette med elektrisk oljeproduksjon er veien å gå mot det grønne skiftet fra forskersonen.no:

«Norge skal kutte minst 50 prosent av sine karbonutslipp innen 2030 fra 1990-nivå, i tråd med Parisavtalen.

Spørsmålet er hvordan landet kan oppfylle Parisavtalen og andre internasjonale forpliktelser samtidig som det skal bidra til å dekke sine egne og verdens energibehov og bevare velferdssamfunnet.

Paradokset: Vi bør fortsette med olje

Olje og gass er Norges største eksportvare med 55 prosent av landets totale eksportverdi, og utgjør en tredjedel av vår BNP. Fisk kommer på andre plass med 12 prosent av eksporten.

Oljeproduksjonen må bli grønnere

En fortsatt olje- og gassproduksjon innebærer i så fall utvikling av ny teknologi som elektrifiserer produksjonen og gjør den grønnere. Petroleumsproduksjonen blir slik sett brukt som en bro og økonomisk drivkraft som vil gi fart på den teknologiske utviklingen som kreves til den nødvendige energiomstillingen. Faktisk er det slik at Norges største CO2-utslipp, 32 prosent, kommer fra olje- og gassproduksjonen og ikke fra selve forbruket. Dersom man fortsetter med å elektrifisere sokkelen med norsk miljøvennlig elektrisitet, er vi allerede på god vei til å oppfylle våre klimaforpliktelser.

Norge er små, verden er stor

Selv om Norge stopper sin produksjon av olje og gass i dag, vil ikke det globale energibehovet forsvinne. Eterspørselen vil fremdeles være der og en stans i fossil energiforsyning vil gå hardest utover de fattigste landene i verden som er fullstendig avhengig av den.

I tillegg ville andre land fortsatt å selge. Norge produserer 2 millioner oljefat per dag, sammenlignet med Saudi-Arabia, Russland og USA som selger 10-15 millioner fat hver. I det store bildet er vi ikke særlig store.

Det er heller ikke mulig å erstatte 80 prosent av verdens energibehov og energikilder og over natten. Det kan kanskje gå raskere med ny teknologi som gjør energiproduksjonen grønnere.

Vindkraft og karbonfangst

I Norge har vi for eksempel elektrifisert sokkelen siden 1996 med strøm fra vannkraft. I tillegg har vi sett nye muligheter som går ut på å elektrifisere produksjonen med havvindsanlegg. Hywind Tampen er det første havvindprosjektet i verden, som leverer strøm til olje- og gassproduksjon. Nye store prosjekter er i gang i Europa, hvor alle de store olje- og gassprodusentene promoterer deres langstidsplaner som innebærer fornybar energiproduksjon.

I tillegg har Norge nylig utviklet teknologi og infrastruktur for karbonfangst og lagring. Denne er ikke bare tiltenkt petroleumsindustrien, men også for eksempel betongproduksjonen. Den norske

regjeringen har subsidiert 25 milliarder kroner for å støtte karbonfangst- og lagringsprosjekter.

Blant disse er Northern Lights CCS i Øygarden, utenfor Bergen. Norge har ved disse prosjektene vist seg å være et teknologisk foregangsland, som gjør klimafiendtlig energiproduksjon grønnere. Disse prosjektene har kanskje ikke noen effekt på klima i et globalt perspektiv direkte. Norges olje- og gassproduksjon utgjør kun to-tre prosent av verdens globale produksjon. Likevel kan utvikling av ny teknologi og grønnere teknologi ha en smitteeffekt til andre olje- og gassproduserende land. I så fall kan CO₂-kuttene bli enorme.

Sterkere krav om renere energiproduksjon

FNs siste klimarapport har fått folk og politikere til å sperre øynene opp for klimaproblematikken. Med et stadig større fokus og strengere krav fra overnasjonale organisasjoner, lands regjeringer og befolkningen ellers, så kommer kravet om renere energiproduksjon til å bli enda mer merkbart for de olje- og gassproduserende landene fremover. Forbrukerne kommer sannsynligvis til å velge de rene produsentene fremover, selv om de er litt dyrere enn de skitne.

Norge kan i så fall være et eksempel for andre og vise at det er mulig å produsere olje og gass på en grønnere måte, samtidig som den er lønnsom. Inntektene fra virksomheten bør brukes til å fremme fornybare energikilder slik at vi får stoppet bruken av hydrokarboner så raskt som mulig.

Vi jurister står allerede klare med vår kompetanse til å regulere og skattlegge karbonmarkedet og innføre regelverk for en grønnere petroleumsproduksjon på den internasjonale scenen.«

Fysiker og seniorforsker Bjørn Hallvard Samset fra Cicero har en sentral rolle i den nyeste klimarapporten fra FN. (14)

I boka 2070. (13) Alt du lurer på om klimakrisen, og hvordan vi kan komme oss forbi den av Bjørn H. Samset kan du lese mer om dette:

«Veien forbi klimaendringene løper mellom i dag og 2070. Det er tiden vi har, om vi skal klare selv det løseste av målene vi har satt gjennom Parisavtalen. Om 50 år må det grønne skiftet være gjennomført. Om 50 år skal vi være fossilfrie. Så enkelt er det. Og så utrolig vanskelig. I denne komplette klimaboken viser en av Norges mest toneangivende klimaforskere hvordan vi er havnet i dagens situasjon. Han forklarer vitenskapen og klimasystemene vi må forstå, viser oss hvor ille det kan gå hvis vi ikke handler, og han gir oss et kart for veien videre. Men aller først må vi lære å snakke sammen utfra en felles kunnskap - uten å gå i skyttergravene. Bjørn H. Samset tar oss med til år 2070 på en slik måte at vi kan unngå de verste konsekvensene av klimaendringene og bygge en bærekraftig verden underveis.»

Intervju med Bjørn Samset og noen spørsmål og svar:

-I boka forklarer du både hvordan vi har kommet hit og hvordan vi kan komme oss videre. Hva har vært det viktigste for deg å få frem når du har jobbet med boka?

-At klimakrisen ikke er noe vi kan lukke øynene for, og som kan takles om vi bare tar utgangspunktet i alt vi vet og kan. Jeg sammenlikner det med en ubehagelig telefon fra legen. Å ignorere budskapet kan bli katastrofalt. Tas det på alvor er det derimot utrolig hva summen av moderne medisin og en forbedret livsstil kan utrette. I denne boka forklarer jeg hvorfor vi må ta krisen på alvor, og også hvilke muligheter vi har når vi først har erkjent hva vi må gå i gang med.

-Hva er ditt viktigste argument mot en klimafornekter?

-Lytt til hva forskningen faktisk sier! Ikke fordi forskeres ord skal aksepteres uten videre, men fordi

vitenskapen ofte har et litt annet, og dypere budskap enn hva de vanligste mytene hevder. I boka går jeg gjennom mange av de vanligste argumentene fra klimaskeptikere. Alle sammen starter som gode og fornuftige spørsmål. Fornektelse blir det først dersom den som stiller spørsmålet ikke vil forholde seg til svaret. Sindig dialog er første steg på veien vår til 2070, og forbi klimakrisen.

-Hva må den gjengse mannen i gata være forberedt på i årene som kommer?

-Først kraftigere ekstremvær, av den typen som oftest forekommer der han bor. Dette er den mest synlige av de direkte konsekvensene av klimaendringene. Det vil også komme indirekte konsekvenser, som for eksempel påvirkning på pris og tilgang på mat og varer, etter hvert som samfunnets ressursgrunnlag kommer under press. Sist men ikke minst må vi være forberedt på å være med på omleggingen til et samfunn hvor energien kommer fra andre kilder enn olje, kull og gass, og hvor vi må samarbeide enda tettere internasjonalt om å tilpasse oss nye klimaforhold.

Boka 2070 av Bjørn H. Samsø er i salg fra 6. september 2021.

MDG: - Selvfølgelig stiller vi ultimatum (24)

Vi vet utmerket godt hva som er løsningen på klimakrisa. Vi må slutte med olje, kull og gass sier Lan Marie Berg til Dagbladet, 16 august 2021.

Den nye klimarapporten fra FNs klimapanel har rystet en hel verden. Vi visste at klimakrisa var alvorlig, men likevel er det sjokkerende å høre hvor ille vi er stilt. 1,5-gradersmålet kan allerede være utenfor rekkevidde, og de dramatiske konsekvensene vil komme raskere enn tidligere fryktet.

Dessverre er ikke klimakrisa lenger bare advarsler i forskeres fremtidsscenarioer. De siste månedene har ekstremværet preget store deler av verden. Varmerekorder har blitt slått over hele kloden, også her i landet. Skogbranner, enorme flommer og tørke preger overskriftene, og klimaforskere advarer om at de farlige endringene skjer raskere enn de tidligere har trodd.

Vi vet utmerket godt hva som er løsningen på klimakrisa. Vi må slutte med olje, kull og gass. Da den nye rapporten fra FNs klimapanel kom, uttalte FNs generalsekretær Antonio Guterres at rapporten «må bli dødsstøtet for kull og fossile energikilder før de ødelegger kloden vår». Han sa videre at verdens land nå må slutte all leting etter fossil energi, og at subsidier som i dag går til fossil energi må over til fornybar energi.

I Norge har vi tradisjon for å følge opp når FN kommer med innstendige oppfordringer. IEAs (25) anbefalinger har gjennom mange år vært selve fasiten for våre største partier og for oljebransjen. Men denne gangen ble det plutselig stille.

Når MDG sier at vi ikke vil støtte noen regjering som leter etter mer olje eller bygger ut nye felt, så sier vi altså ikke noe annet enn at vi må lytte til FNs klimapanel og Det internasjonale energibyrået. Norge må, som verdens 7. største eksportør av CO₂-utslipp, ta vår del av ansvaret for å la den fossile energien ligge i bakken. Olje eller gass som vi finner nå, vil tidligst kunne utvinnes nærmere 2030, og vil produsere CO₂-utslipp fram mot slutten av dette århundret. Det gir åpenbart ikke mening, når forskerne sier at vi bare har 10 år igjen med dagens utslipp før karbonbudsjettet for 1,5 grader er brukt opp, og utslippene må være omtrent null seinest innen 2050.

Faktum er at det er etablert praksis å stille ultimatum i politikken. De siste åra har det stort sett blitt brukt av de store partiene for å gjøre miljøpolitikken dårligere. Men når et lite, grønt parti velger å forklare velgerne at vi aldri kan støtte en regjering som åpner nye oljefelter, så blir det behandlet som et uhørt overtramp, som om vi bryter spillereglene.

Miljøpartiet De Grønne stiller oljeultimatum fordi vi alltid har satt klimaet og miljøet først, også når

det ikke har vært i toppen av alle nettaviser. Selvefølgelig kan vi ikke godkjenne noen regjering som vil åpne nye oljefelter under en klimakrise. Det er partiene som er villige til forverre klimakrisa og føre en politikk som skaper mer dødelig ekstremvær, som fortjener flere kritiske spørsmål.

Hydrogenstrategi og EU-kommisjonen (27)

Regjeringens strategi slaktes av nestleder Ap, Hadia Tajik.

I valget mellom aktiv, grønn industriutvikling og utdatert ideologisk hengemyr, velger Høyre det siste mener hun. Hun skriver videre til Dagbladet meninger 18. august 2021:

Snart er den norske høyreregjeringen blant de siste som holder på den gamle ideen om en passiv næringspolitikk, der markedet løser klimakrisen hvis bare staten sikrer litt starthjelp, men ellers er varsom med å «forstyrre». Jeg skjønner ikke at de tør.

Vi som lever i dag står foran en historisk snuoperasjon for klimaet. Vi har bare ni år på å halvere utslippene, om vi skal klare å unngå dramatiske klimaendringer og mer ekstremvær.

Dette har mange land rundt oss skjønt. Konkurransen er hardnet til om å bli landet som fortest kan kutte utslipp, og på samme tid bli den foretrukne leverandøren av grønn teknologi.

I Norge har næringslivet gjennom flere år etterspurt større strategiske partnerskap med staten, og klarere retningsvalg om hvor vi skal.

Når vi i Arbeiderpartiet tar til orde for en mer offensiv næringspolitikk for å kutte utslipp og skape jobber, blir vi møtt av høyresiden med skremser om 70-tallet og påstander om at vi driver aktivisme. Selv sliter høyresiden med å forklare hvorfor deres politikk, som etter åtte år ikke har gitt oss resultatene som trengs, er å foretrekke.

Et konkret eksempel på hvor den passive ideologien til regjeringen har trumfet det reelle behovet for mer aktiv politikk er innen hydrogen (29).

I fjor lanserte EU-kommisjonen sin hydrogenstrategi som sa at de skulle bli best i verden på hydrogen. Hydrogen kan kutte utslipp fra for eksempel store skip, tungtransport og industri. EU satte mål om at det skal produseres 10 millioner tonn fornybart hydrogen innen 2030.

En rekke virkemidler ble lansert for å få på plass både produksjon av hydrogen, og kjøpere av det som produseres. Også flere andre europeiske land kom med sine hydrogenstrategier. Der kan man lese at det er avgjørende at myndighetene styrer prosessen for å løfte hydrogen i denne fasen. Tyskland har som mål å gjøre hydrogen konkurransedyktig mot fossile løsninger. Den tyske gigasatsingen og Nederlands strategi setter tallfestet mål for produksjon i 2030 med en svært omfattende pakke av virkemidler.

I Norge ble fagmiljøene og næringslivet overveldet av de offensive ambisjonene til EU, og industrien så muligheten for nye kunder.

Men det var lite hjelp å få fra høyreregjeringen. For omtrent på samme tid som hydrogenløftet i Europa, ble den norske hydrogenstrategien lansert. Den inneholdt ingen visjoner for hydrogen i Norge. Ingen mål, ingen nye konkrete virkemidler. Tvert imot, premisset i strategien var at hydrogen ikke var konkurransedyktig mot fossile alternativer, og at kostnadene må ned før det kan satses. Stikk motsatt av Tysklands tilnærming.

Regjeringens strategi ble slaktet. Vi blir fraløpt, sa industriledere, som truet med å flytte virksomhet utenlands. Regjeringen misforstår fundamentalt, sa fagekspert fra SINTEF.

Når vi vil ha en aktiv næringspolitikk handler det om at myndighetene kan redusere risiko, gi større forutsigbarhet og skape markeder som ellers ikke ville blitt skapt. Det handler ikke om å svekke konkurransen og plukke vinnerbedrifter, men om å sette retning. For hydrogen betyr det at Norge må ha som mål å produsere 400.000 tonn rent hydrogen årlig innen 2030, slik også en del andre land tallfester sine mål.

Men også ved å gi privat næringsliv sikkerhet for at staten vil etablere grunninfrastrukturen for hydrogen. Her er det ingen andre aktører som kan se helheten eller ta risiko på samme måte som staten kan. Samtidig vil vi få på plass tettere industrielle partnerskap innen hydrogen med andre europeiske land.

Krf-er ber om kjernekraft i nord for å kutte utslipp – men mange er skeptiske (36)

Noen personer som Bill Gates og andre støtter dette med at atomkraft kan være løsningen på klimakrisa. Kristelig Folkeparti i Finnmark vil gjerne ha to kjernekraftverk lengst nord.

Kjernekraftverk i Finnmark og Hammerfest kan bli løsningen på kraftbehovet i Norge i fremtiden, mener Truls Olufsen-Mehus, KrFs stortingskandidat i Finnmark.

– Jeg tror det er fremtiden hvis du virkelig tror at klimaendringer med CO₂-utslipp er årsaken til at verden går under. Og begrunner dette med at kjernekraft leverer stabilt og har nært null CO₂-utslipp.

Dette er noe kjernefysiker Sunniva Rose er enig i. Hun mener kjernekraft må være med i energimiksen til det grønne skiftet.

Rose er ikke like sikker på om Norge vil sette i gang med det første. Da vi ikke har den samme kraftkrisen som andre steder.

– Da er det også mye lettere å være negativ til kjernekraft.

Hun legger ikke skjul på at hun selv mener det hadde vært veldig bra om vi fikk kjernekraft også i Norge. Ifølge en analyse i Lancenet (37) er kjernekraft både en av de tryggeste og en av de reneste energikildene.

Tsjernobyl-ulykken i 1986 er historiens verste kjernekraftulykke og vekker følelser.

Kjernefysiker Rose tror skepsisen folk har til kjernekraft kommer av de store ulykkene i Tsjernobyl og Fukushima.

Men påpeker at det skjer langt flere skader og dødsfall med vannkraft.

– Jeg tror at veldig mange har en uggen følelse rundt kjernekraft, sier Rose.

Grunnen til den følelsen mener hun kommer av frykten for stråling og radioaktivitet.

Greenpeace Norge på sin side ser ikke på dagens kjernekraft som løsningen til klimakrisen. Frode Pleym, leder for Greenpeace Norge, mener det største problemet er hvordan avfallet må håndteres.

– Det må lagres i tusenvis av år isolert fra vann og natur. Med hvilken rett kan vi skyve også det ansvaret over på kommende generasjoner?

Han understreker at de ikke er prinsipiell motstander av atomkraft. Men han mener det ikke er et realistisk alternativ i dag å bygge nye kjernekraftverk for å løse klimakrisa.

I en spørreundersøkelse gjort av Norstat viser at nært halvparten av nordmenn under 40 år ønsker kjernekraft velkommen for å løse klimakrisen.

Truls Olufsen-Mehus, KrFs stortingskandidat, mener vi må se til Finland der de holder på å bygge en tredjengenerasjons reaktor.

– Den kommer alene til å produsere nok strøm til 14 prosent av hele el-behovet i Finland.

På spørsmål om hvor han ville plassert et kjernekraftverk svarer han:

– Jeg tar det gjerne hit til Hammerfest, og så tar vi gjerne et i Øst-Finnmark.

Globalt dekker kjernekraft cirka 10 prosent av verdens elektrisitetsproduksjon.

I EU er det stor uenighet om kjernekraft skal betraktes som grønn energi eller ikke.

Samtidig som Sverige prøver seg på mini-kjernekraftverk og Finland holder på å utvikle verdens første permanente lager for høyaktivt atomavfall.

Tyskland har bestemt seg for å fase ut samtlige kjernekraftverk innen 2022.

Miljøpartiet De Grønne vedtok i partiprogrammet sitt i vår at de støtter moderne kjernekraftteknologi. Fremskrittspartiet støtter det samme.

Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti går ikke inn for kjernekraft i Norge i partiprogrammene sine.

Resterende partier nevner ikke kjernekraftverk i sine valgprogram.

Jeg personlig er veldig skeptisk til kjernekraftverk, men det er uansett interessant å se forskning og andre syn på dette i denne klima- og energidebatten. Derfor ønsket jeg også å nevne dette i denne bloggen.

Polarisering i klimadebatten? (28)

Frykter at MDG polariserer klimadebatten: Ap-topp Espen Barth Eide advarer MDG mot å polarisere klimadebatten, og mener det ikke hjelper å si at man skal legge ned folks jobber.

-Det MDG gjør er litt farlig, sier han.

Arbeiderpartiets Espen Barth Eide mener at MDG ikke har en helhetlig energipolitikk, og kan skape polarisering med sin harde linje i klimapolitikken.

MDG har et ufravikelig krav om at en eventuell ny regjering må stanse olje- og gassleting for å få partiets støtte.

Eide sier til E24: *-Det jeg opplever nå er at MDG legger seg på en linje der de alene vet. Enten så er du enig med dem om absolutt letestans, eller så er du klimafornekter.*

Lan Marie Berg (MDG) omtalte i en Morgenbladet-kronikk nylig Eide og olje- og energiminister Tine Bru (H) som den farligste typen klimafornektere.

-Jeg vil advare MDG litt mot den måten å snakke på, for jeg føler at de nå nesten repolariserer en debatt hvor jeg opplever at det er blitt økende grad av samling, sier Eide.

Aps energipolitiske talsmann mener at store deler av politikken, fagbevegelsen og næringslivet nå begynner å se muligheter i det grønne skiftet. Både oljenæringen og fagbevegelsen vet veldig godt at de etter hvert må lage andre ting enn oljeplattformer, påpeker han.

Men du snakker ikke til dem ved å si at du bare skal legge ned jobbene deres, sier Eide. Han vil heller bygge nye jobber som skal erstatte olje- og gassjobbene. Eide påpeker at det er svært mange nordmenn

som lever av oljerelatert virksomhet, enten direkte eller indirekte.

-Folk i denne næringen må inviteres med, og ikke skremmes vekk. Jeg synes egentlig det MDG gjør er litt farlig. Jeg tror det er velment, og at det baserer seg på en genuin fortvilelse over klimakrisen. Men da skal de vite at den fortvilelsen deler mange av oss, sier Eide.

MDG-nestleder Arild Hermstad er uenig i at MDGs måte å snakke på er polariserende og farlig. Han er mer redd for at Eide forsøker å ufarliggjøre denne debatten ved å late som om det ikke er en kamp om interesser.

-Jeg synes det er nedslående at Eide velger å gå løs på MDG. Alt vi gjør er å ta på alvor det klimarapportene sier. FNs generalsekretær ber verden gi dødsstøtet til fossil energi. Da kan vi ikke late som vi kan fortsette med det. Det er å lure folk, legger han til.

MDGs nestleder mener det pågår en kamp mellom generasjonene og en interessekamp mellom dem som vil ønske endring og dem som tjener godt på dagens olje- og gasspolitikk.

-Vi tror ikke vi klarer å løse denne krisen med workshops der alle setter seg ned på et møte og blir enige. Dette blir en kamp, og det blir masse motstand, sier Hermstad.

Han mener videre at Ap, Høyre og de store partiene later som vi kan fortsette uten drastiske tiltak. De mener kanskje at vi ikke kan regne hjem mengden fornybar energi som skal til, men vi mener de ikke kan regne hjem hvordan de skal kutte utslippene nok.

Kan ikke denne utålmodigheten etter endring skape utfordringer i å få med seg folket?

-Jeg tror det må settes makt bak kravene. Vi har et ufravikelig krav, og at det er å stanse letingen etter olje- og gass. Det er ikke så ulikt det Venstre og SV sa før valget i 2017, da de sa tydelig at de ikke ville delta i en regjering som åpner nye felt i Lofoten og Vesterålen, sier Hermstad.

Espen Barth Eide mener også at MDG mangler en helhetlig klima- og energipolitikk. Han mener at MDG omfavner den delen av IEAS (25) veikart til nullutslipp som sier at det ikke trengs nye olje- og gassprosjekter etter 2021, men er mindre interessert i hva IEA mener dette vil kreve.

-Hvis man skal først høre på IEA, så må man høre på hele greia, sier Eide. Han peker på at IEAs veikart forutsetter en firedobling av utbyggingen av fornybar energi som sol og vindkraft, noe som vil kreve naturinngrep. Han trekker også frem at MDG har vært skeptisk til å elektrifisere oljebransjen med kraft fra land, og til å produsere hydrogen fra gass.

Det grønne skiftet krever kraft, og så krever det arealer, og så krever det mineraler og råvarer. Også i Norge, sier Eide.

-Vi kan ikke trylle bort dette med å si at vi skal slutte å spise kjøtt og ikke fly lengre. Vi vil likevel trenge veldig mye omstilling. De må gi mer helhetlige svar på dette som folk forstår, og som du får folk med på, sier han.

Hermstad avviser Eides påstander om manglende helhet i klima- og energipolitikken. Han peker på at partiet blant annet vil bygge ut fem gigawatt solenergi og 30 gigawatt havvind innen 2030.

-Vi har den mest helhetlige politikken for å få ned utslippene raskt, ved å sette en sluttdato for olje og gass og gjennomføre tiltakene i vår plan for å gå fra olje til fornybar energi. Vi ønsker også å danne en oljekommisjon for å få med oss aktørene og gjøre dette så raskt som mulig, sier Hermstad.

Han avviser at partiet sier nei til vindkraft på land, men mener det må gjøres i industriområder og langs veier i stedet for i urørt natur.

MDG sier heller ikke bastant nei til elektrifisering av sokkelen, men vil gjøre det med havvind, hevder han. I tillegg vil partiet stenge ned eldre oljefelt tidlig som et bidrag til å nå målet om å mer enn halvere utslippene innen 2030.

-Vi mener også at man må utvikle havvind mye raskere, og vi vil satse på solkraft og energieffektivisering. Norge er verdens mest energisløsende lands, sier Hermstad.

Hermstad erkjenner at det å sette bremsen i oljebransjen kan bli krevende for leverandørindustrien til norsk olje- og gassvirksomhet, og for oljeavhengige områder.

-Det er krevende å ta inn over seg hva dette betyr for norsk lokalsamfunn, men problemet er jo at vi har ventet altfor lenge med å omstille, sier Hermstad.

-De uansvarlige partiene er de som hele tiden har insistert på at oljenæringen skal gå fri. Det er de som burde bli avtvunget et svar på dette. De lar en rekke oljeavhengige steder i stikken når vi skal løse klimakrisen, sier Hermstad.

Espen Barth Eide har imidlertid også noe positivt å si om MDG. Det er at de er et miljøparti som skjønner at det er helt umulig å gjøre noe av dette uten å være tett på EU. Der er det enighet mellom MDG og AP.

Kommentarer om regjeringssamarbeid som vil ta mer ansvar med tanke på FNs klimarapport

Jeg er ikke i tvil om at Arbeiderpartiet sammen med SV, Rødt og MDG kan være bra for Norge med tanke på å ta på alvor og mer ansvar med tanke på å gjøre noe med det grønne skiftet eller omstilling til å fase ut oljen. Venstre kan bli fort alene under Høyre-regjeringen og jeg mener at det vil være det beste for Norge nå at Ap tar over stafettpinnen i regjeringen.

Men vil Ap samarbeide med MDG om de ønsker å regjere og få igjennom sin politikk? Det kan hende de er tvunget til det og valget vil være med å avgjøre det. Når man sier dialog og samtaler med representanter fra AP og MDG så er de mer enige enn de tror. Og den største uenigheten er på området oljeleting om at det bør bli stanset innen kort tid eller ikke.

Det kan hende MDG er for ambisiøse i sine virkemidler med sitt ultimatum, men det kan også være et sjakktrekk nå med tanke på at de har fått den ekstra katalysatoren eller vind i ryggen gjennom FNs klimarapport.

Det er fint å ha radikale miljøpartier som SV og MDG i en tid der kloden koker, isen smelter, havnivået stiger og skogbrannene herjer. Disse partiene bør være representert i landets styre og stell. Hvis flertallet ryker for Ap, Sv og Sp, er en regjering av Ap, Sv og MDG et godt alternativ (33) sier politisk kommentator i Dagsavisen, Arne Strand.

Skal vi gjøre det dyrere å forurense? (31)

Verdens naturfond Norge har spurt ulike partier om dette med å innføre en avgift som bidrar til utslippskutt i tråd med Norges klimamål. Heldigvis ønsker det store flertallet av partiene å fullt ut forplikte seg til tiltaket.

Norge har vedtatt å kutte utslippene våre med 50 til 55 prosent innen 2030. For å lykkes med dette, haster det med å sette i gang konkrete tiltak. I Klimakur (32) utredet av Miljødirektoratet, fastslås det at en jevnt stigende CO2-avgift opp til 2000 kroner per tonn i 2030 vil gi oss de nødvendige utslippskuttene.

En økning i CO2-avgiften støttes av store deler av næringslivet, som ønsker å sette i gang med det grønne skiftet under forutsigbare forhold.

Barometer fra WWF:

3 pandaer: Bra!

2 pandaer: Riktig retning, dårlig tempo

1 panda: For tynt, må bli bedre

1 hodeskalle med bein – giftig symbol: På feil side

Alle partier fikk 3 pandaer med unntak av Sp (fikk en panda) og Frp (fikk et giftig symbol).

Rødt - WWFs vurdering: Rødt ønsker å bruke en CO2-avgift for å nå et utslippsmål på 70 prosent kutt i 2030, noe som overgår dagens forpliktelser på 50-55 prosent. Rødt foreslår en plan med basert på såkalt «klimarabatt», hvor midler samlet inn fra avgiften utbetales tilbake til dem middels og lav inntekt, som ellers vil ha mindre mulighet til å investere i utslippsfrie alternativer, som eksempelvis el-bil eller energisparing i bolig.

Sosialistisk Venstreparti (SV) WWFs vurdering: SV ønsker en CO2-avgift som øker jevnt til 2000 kroner i 2030, hvor inntekter fordeles for å kompensere sosiale eller geografiske ujevnheter fra avgiften, som når folk har lav betalingsevne eller liten mulighet til å investere i utslippskutt grunnet sin inntekt eller bosted. Det er positivt at de understreker at de vil motvirke andre avgiftslettelser, som feks. på drivstoff, som ville motvirket mye av effekten. For å sikre fullstendig effekt kan det også hjelpe med tilskudd for å sikre kutt der hvor avgiften ikke treffer.

Arbeiderpartiet (Ap) WWFs vurdering: Arbeiderpartiet foreslår en avgift som stiger gradvis til 2000 kroner i 2030. Dette etterspørres av næringslivet som ønsker forutsigbare vilkår. Også Ap ønsker å jevne ut sosial og geografisk rettferdighet. De foreslår i tillegg en ordning hvor næringslivet inngår i forpliktende avtaler med staten om å kutte utslipp kan være en effektiv løsning som sikrer at de klarer å gjennomføre de nødvendige utslippskuttene.

Miljøpartiet De Grønne (MDG) WWFs vurdering: MDG foreslår en opptrapping av CO2-avgiften til 2000 kroner tonnet i 2030. MDG lenge stått i bresjen for en CO2-avgift i tråd med det vi trenger for å nå våre utslippsmål og har vist politisk vilje for dette gjennom forslag på Stortinget.

Senterpartiet (Sp) WWFs vurdering: SP sier ikke ja til CO2-avgift. Men de stiller seg bak prinsippet om at forurenser skal betale - dette er grunnprinsippet som ligger bak CO2-avgiften, hvor man skal gjøre det dyrere å bedrive aktivitet som gir utslipp. Men de støtter ikke en avgift grunnet potensielt uheldige effekter av en slik tilnærming for folk med lav inntekt eller som bor der hvor det ikke er mulighet for kollektiv transport. De frykter også negativ påvirkning på næringsliv, og såkalt «karbonlekkasje» hvor næring flyttes til land med lavere avgifter. Det finnes gode måter å motvirke slike problemer og skape en rettferdig og konkurransefremmende løsning. Det er derfor uheldig at Sp velger å fokusere på problemer fremfor å fremme konstruktive løsninger for å nå utslippsmålene.

Kristelig Folkeparti (Krf) WWFs vurdering: Krf ønsker en avgift som stiger jevnt til 2000 kroner i 2030, helt i tråd med det miljødirektoratet anbefaler for at vi skal nå utslippsmålene våre i Norge.

Venstre WWFs vurdering: Venstre ønsker her en avgift i tråd med det som WWF ønsker og klimaet trenger. Venstre har stått inne for en slik CO2-avgift som del av regjeringsplattformen, selv om den dessverre ikke gikk gjennom da Stortinget behandlet klimaplanen. Forutsigbarhet er viktig, og alle sektorer må inkluderes for at vi skal komme i mål.

Høyre WWFs vurdering: Høyre går inn for en CO2-avgift som øker til 2000 kroner i 2030 og er derfor i tråd med det vi trenger for å nå klimamål i Norge. Høyre har sammen med Venstre vært med på å fremme dette i regjering, men har i dagens storting ikke lyktes i å finne flertall for forslaget.

Fremskrittpartiet (Frp) WWFs vurdering: FrP sier nei til at vi skal innføre særavgifter i Norge. De støtter globale klimamål, men er ikke opptatt av å ta utslippskutt i Norge. Dette vil likevel gjøre det vanskelig å leve opp til Norges forpliktelser, hvor vi må gjennomføre en stor andel av kutt i såkalt «ikke-kvotepliktig sektor» hjemme i Norge, uten bruk av innkjøpte klimakvoter. Å utsette kutt i Norge vil i tillegg bidra til at næringslivet blir dårligere utrustet til å konkurrere i et nullutslipps-samfunn.

Norge har forpliktet seg til enorme utslippskutt. Hva skjer om vi ikke når klimamålene? (34)

Paris-avtalen (4) er det største klimaløftet både Norge og verden noen gang har vært med på. 50-55 prosent har Norge lovet at vi skal kutte innen 2030.

Norge har i tillegg inngått et juridisk bindende samarbeid med EU, som har de samme målene, om at vi skal nå målene sammen.

Men hva betyr det?

Til tross for at klima er valgkampens viktigste sak, og FN snakker om kode rød for kloden, ser det for øyeblikket ikke så veldig lyst ut med tanke på verken Norges eller verdens klimamål. Pandemien har riktignok kuttet mye utslipp i 2020, men antas å være midlertidig.

Ifølge Klimadepartementet er dette litt komplisert, fordi Norge for tiden har flere ulike utslippsmål i henhold til de forskjellige avtalene:

Norge har forpliktet seg til å redusere med minst 50 og opp opp mot 55 prosent innen 2030 under Parisavtalen. Dette er Norges selvstendige forpliktelse under Parisavtalen. Regjeringen har sagt at den ønsker å samarbeide med EU om å nå målet. Et samarbeid med EU innebærer at vi samarbeider om å nå våre respektive mål under Parisavtalen, konkret skjer dette ved at Norge deltar i EUs klimaregelverk, opplyser departementet i en skriftlig redegjørelse.

Dette samarbeidet er todelt. Den ene delen er det som kalles kvotepliktig sektor (primært industri og luftfart), der Norge ikke får et eget krav, men der norsk industri inngår i totalen for EU, og der det må kjøpes utslippskvoter. Intensjonen er at kvotene skal bli så dyre at det skal være billigere å velge utslippsfrie løsninger. Den andre avtalen handler om stort sett alle andre utslipp (ikke-kvotepliktig sektor), og her har hvert land egne mål.

Paris-avtalen er en frivillig avtale, der landene selv bestemmer hvor mye de vil bidra med – og der USA tidligere har vist at man bare kan trekke seg ut hvis man ønsker.

Under Parisavtalen er landene juridisk forpliktet til å melde inn et mål og følge det opp gjennom tiltak og rapportering. Avtalen inneholder en mekanisme som skal tilrettelegge for gjennomførings og etterlevelse av avtalen, men den inneholder ingen sanksjonsmekanismer. En komite følger med på at partene oppfyller de juridiske forpliktelsene i avtalen og kan gi råd dersom en part ikke etterlever forpliktelsene i avtalen, opplyser departementet.

I praksis betyr det at det ikke får noe konsekvenser hvis Norge ikke når målene.

Avtalen Norge har inngått med EU er langt mer forpliktende, og et vedlegg til EØS-avtalen. Den handler om utslippskutt i ikke-kvotepliktig sektor, som grovt sett er alle utslipp unntatt industri og luftfart.

-Ifølge någjeldende klimaavtale med EU risikerer Norge sanksjoner dersom vi ikke oppfyller forpliktelsene i regelverkene vi har bundet oss til gjennom avtalen. EFTAs (35) overvåkingsorgan (ESA) vil overvåke at Norge følger forpliktelsene. Dette gjøres blant annet gjennom revisjon av utslippsregnskapet og andre rapporter Norge blir forpliktet til å utarbeide. Hvis ESA finner at Norge ikke oppfyller forpliktelsene risikerer vi å bli tatt til EFTA-domstolen. Her kan Norge bli dømt for brudd på EØS-avtalen.

Regelverkene inneholder også egne sanksjonsbestemmelser som skal sikre at landene oppfyller sine utslippsforpliktelser. Hvis vi ikke når utslippsmålet i for ikke-kvotepliktig sektor må vi ta igjen manglende innsats senere, med et påslag på 8 prosent av det som mangle. Det er EØS-avtalens vanlige system for overvåking og domstolskontroll som tas i bruk, melder departementet.

Klima- og miljøminister Sveinung Rotevatn (V) er krystallklar på at Norge må nå målene:

-Parisavtalen er det ikke noen sanksjonsmekanismer, men i EU-systemet så er klimamålene obligatoriske og de ligger i EØS-avtalen, og vi må nå disse. Det blir kontrollert av ESA, og det kan i ytterst konsekvens bli pådømt av EFTA-domstolen. Nå får vi jo virkelig ikke håpe at det går så langt, men det er det som skjer hvis vi ikke når klimamålene våre, sier Rotevatn.

Hva betyr det i praksis?

-Det vil bli opp til dem, men det betyr at vi vil bli pålagt å kutte mer. For eksempel er det slik at i EU-Systemet er det ikke ett klimamål for 2030, men et klimabudsjett som i praksis er et mål for hvert eneste år frem mot 2030 på hvor høye utslippene kan være. Måten systemet er lagt opp på er at hvis du overstiger det budsjettet et visst antall år, så forsvinner ikke den forpliktelsen, men du må ta det igjen senere – og så blir det lagt på litt til. Det er sanksjonsmekanisme i systemet som gjør at hvis du ikke kutter det du skal, så må du kutte mer senere, sier Rotevatn.

Det ligger i systemet en mulighet at hvis du ikke får til å kutte så kan man kjøpe utslippskutt fra andre EU-land som har klart å kutte mer. Men da må man betale for det, og den prisen setter det andre landet, så det kan bli en ganske dyr fornøyelse i så fall.

Grønn strategi i de store byene (30)

Seks klimakrav til regjeringen: Hvem tar utfordringen?

Hvis vi skal nå målet om å halvere dagens utslipp innen 2030, må noe skje. Fire klimadirektører i de 4 store byene (Bergen, Oslo, Stavanger og Trondheim) i Norge har kommet sammen og skrevet en kronikk i NRK 16. august 2021 om hva som bør gjøres:

Regjeringen og Stortinget forventer at kommunene skal bli med på klimadugnaden. Sammen skal vi kutte utslippene for å nå det nasjonale målet om å redusere utslippene med 50 til 55 prosent innen 2030.

Det kan vi – men ikke med dagens virkemidler. Regjeringen og Stortinget må gi kommunene lov til å ta avgjørelser lokalt. Vi har seks klimakrav som vil bidra til å nå målet.

Storbyene i Norge har ambisiøse klimamål. Klimautslippene skal bort hvis byene får bestemme. Samtidig har kommunene for få virkemidler og lite handlingsrom til å kunne redusere vesentlige utslipp på egen hånd – til tross for at staten forventer stor innsats.

Vi kan bidra, hvis vi får lov

Ekstremvær og naturkatastrofer preger store deler av verden, og FNs klimapanel slår alarm i sin nyeste rapport. Jordens snittemperatur har allerede økt 1,1 grader, og for å stabilisere den globale oppvarmingen må CO₂-utslippene ned til netto null.

I tillegg må det kuttes kraftig i andre klimagasser. Dette vil og kan vi bidra med, men vi må få mulighetene. Det er i nasjonale myndigheters interesse at byene får handlingsrom til å kunne bidra – også i den globale klimakampen. Byene fungerer som testarena for klimaløsninger.

Storbynettverket for klima kommer nå med seks klimakrav til nasjonale myndigheter. Hvem tar utfordringen?

De seks klimakravene er:

1. Klimavennlig avfallshåndtering med karbonfangst

Vi ber om at regjeringen setter langsiktige rammebetingelser som sikrer lønnsomhet for karbonfangst, også fra avfallsforbrenning. Avfallsforbrenning er en viktig utslippskilde i storbyene som har forbrenningsanlegg.

I Bergen, Trondheim og Oslo står avfallsforbrenning for 9–22 prosent av våre klimagassutslipp. Det er ikke alt avfall som kan resirkuleres, og derfor må noe forbrennes.

Karbonfangst og -lagring er det eneste alternativet for å redusere utslipp fra forbrenning av avfall som ikke kan resirkuleres.

En betydelig del av avfallet stammer dessuten fra biologisk materiale. Når vi fanger CO₂ fra både biologisk og fossilt avfall, får tiltaket dobbel effekt og bidrar til negative utslipp.

For at byene skal kunne leve opp til Parisavtalens mål, må vi få på plass økonomiske og regulatoriske rammebetingelser for karbonfangst og -lagring så snart som mulig. Kommunene har for få virkemidler og lite handlingsrom til å kunne redusere vesentlige utslipp på egen hånd.

2. Bruk av biodrivstoff

Vi ber om at regjeringen endrer reglene slik at vi lokalt kan stille krav som faktisk øker bruken av biodrivstoff til transport og bygg- og anleggsvirksomhet. Bruk av biodrivstoff er nødvendig i en overgangsfase, frem til utslippsfrie løsninger kommer på plass for tungtransport, anleggsmaskiner og lignende.

Dagens regelverk og omsetningskrav skaper mye merarbeid for aktører som drar lasset for å få ned bruken av fossildiesel.

Vi trenger en endring som gjør det enklere for kommunene å stille krav som øker biodrivstoffbruken. Det vil bidra til at Norge kan oppfylle internasjonale klimaforpliktelser.

3. Styrke plan- og bygningsloven som klimaverktøy

Vi ber om at regjeringen slår fast at kommunene må bruke handlingsrommet i plan -og bygningsloven til å stille klimakrav. Vi mener også at de sittende partiene må styrke loven som klimaverktøy, der det er nødvendig.

Plan- og bygningsloven og kommunal areal- og samfunnsplanlegging er et av de viktigste virkemidlene byene har for å nå ambisiøse klimamål. For at kommunene skal kunne bidra til omstillingen til lavutslippssamfunnet i det tempo og omfang som kreves, må loven styrkes som virkemiddel for klimakrav. Vi ber om at regjeringen gir norske byer lovhjemmel til å innføre nullutslippssoner.

Et eksempel er muligheten til å bruke loven aktivt for å redusere utslippene fra bygge- og anleggsvirksomhet, ved å gå bort fra bruk av fossilt drivstoff i gravemaskiner og andre anleggsmaskiner.

4. Videreføre Klimasats-ordningen

Vi ber om at regjeringen sikrer forutsigbarhet for kommunene ved å gjøre støtteordningen Klimasats permanent og øke bevilgningene betydelig de kommende årene. Klimasats er en velfungerende ordning for å utløse klimainvestering i kommuner og fylkeskommuner.

Siden den ble opprettet i 2016, har den bidratt til betydelige investeringer og konkrete klimakutt i kommunene.

I tillegg har den hjulpet frem bruk av klimavennlige teknologier, slik som elektriske tjenestebiler, utslippsfrie anleggsmaskiner og klimavennlige materialer i kommunale bygg.

Med en forsterket Klimasatsordning kan vi bidra til ytterligere utslippsreduksjoner.

5. Mobilitet og nullutslippssoner

Vi ber om at regjeringen gir norske byer lovhjemmel til å innføre nullutslippssoner. For å bidra til rask overgang til nullutslippsteknologi innenfor nærings- og persontransport bør kommunene få adgang til å innføre nullutslippssoner av klimahensyn. Nye beregninger viser at nullutslippssoner kutter utslipp både i og utenfor sonen.

Regjeringen har signalisert at de vil bruke 2021 til å se nærmere på om vegtrafikkloven § 7 kan hjemle etablering av nullutslippssoner i enkelte pilotkommuner. Det juridiske rammeverket for å innføre slike soner som piloter må raskest mulig avklares.

6. Heve byenes rolle i det internasjonale arbeidet

Vi ber om at regjeringen løfter byenes rolle i det internasjonale klimaarbeidet, sammen med bevaring av regnskog og fornybar energi.

En stor del av verdens klimagassutslipp skjer i byene – og byene blir stadig flere og større. Derfor spiller byene en sentral rolle for å redusere utslippene. Det er i nasjonale myndigheters interesse at byene får handlingsrom til å kunne bidra.

Både i utlandet og i Norge ser vi trenden med byer som spydspisser i klimaarbeidet, der byene fungerer som testarena for klimaløsninger, som senere kan skaleres opp til nasjonale og internasjonale løsninger.

Det foregår i dag et internasjonalt samarbeid mellom byer med ambisiøs klimapolitikk gjennom blant annet C40 og Climate Neutral Cities Alliance der Oslo deltar, og EuroCities og Local Governments for Sustainability hvor Oslo, Bergen, Stavanger, Kristiansand, Arendal og Lillehammer deltar.

Det er avgjørende at konkrete klimaløsninger spres og blir tatt i bruk i byer verden over. Det vil skape større markeder og reduserte kostnader for klimavennlig teknologi.

Regjeringen og Stortinget forventer at kommunene skal bli med på klimadugnaden. Vi vil, og vi kan – men vil vi få muligheten?

Nå er MDG like store som AP blant de unge (15)

Flere og flere unge ønsker å stemme for regjeringsskifte og et parti, som tar klima på alvor. De unge fremhever utfasing av oljeindustrien, satsing på fornybar energi og innføring av sirkulærøkonomi som de viktigste klimasakene.

På den siste målingen til BT og VG får Miljøpartiet De Grønne en oppslutning på 16 prosent blant de

under 30 år. Kun Ap er større, og det bare marginalt, med 17 prosent oppslutning, mens det dominerende regjeringspartiet Høyre bare har 14 prosent oppslutning i denne gruppen.

Statsminister Erna Solberg sier dette blant annet i en kronikk 27.08.21 på Nrk Ytring – Jeg hører dere (16):

Ungdommens klimabrøl og klimastreiker gjør inntrykk på meg. Jeg føler et sterkt ansvar for å overlate Norge i bedre stand til neste generasjon. Derfor lover jeg å føre en politikk som halverer utslippene frem mot 2030.

Klimaendringene rammer oss alle, men de vil ramme de yngste hardest. Det er dere unge og deres etterkommere som må leve med de største konsekvensene av klimaendringene.

Jo lengre tid vi bruker på å kutte klimagassutslippene, jo verre blir konsekvensene. Derfor må vi som styrer gjøre alt vi kan for å kutte Norges utslipp, samtidig som vi sørger for at det er nye, spennende, og ikke minst bærekraftige jobber som venter på dere i fremtiden.

Siden forrige klimabrøl har vi tatt grep. Utslippene har gått ned hvert år de fem siste årene. Norske utslipp er i dag de laveste siden 1993. Dette har vi klart til tross for at vi både har blitt én million flere mennesker og at den norske økonomien har doblet seg. Men dette er ikke nok. Fremover må vi gjøre mer.

Så hva gjør vi helt konkret? Det høres kanskje kjedelig ut, men et av de viktigste og mest effektive grepene vi gjør for å kutte utslipp, er å gjøre det dyrere å forurense og billigere å ta klimavennlige valg. Derfor vil Høyre firedoble CO₂-avgiften frem mot 2030.

Da blir det mer lønnsomt for bedriftene å produsere varer og tjenester med mindre utslipp og billigere for oss å velge løsninger med lavere utslipp. I Høyre kaller vi dette for å ta markedet i bruk, i klimaets tjeneste.

Samtidig kan ikke klimapolitikken bare bestå av tiltak som gjør livet vanskeligere og dyrere for folk. Da risikerer vi bare å få folk mot oss i klimakampen. Derfor skal avgiftsøkningen kompenseres.

Vi skal føre hver eneste krone tilbake til folk der hvor det rammer privatøkonomien eller bedrifter. Blant annet har vi lovet CO₂-rabatt til pendlere i distriktet, slik at de som ikke har samme muligheter til å velge klimavennlig, ikke skal rammes for hardt.

Aksjongruppen Extinction Rebellion (39)

I det siste har medlemmer fra aksjonsguppen Extinction Rebellion blokkert bilveier og demonstrert mot oljeutvinning og naturinngrep. De mener sivil ulydighet er nødvendig for å få oss til å innse alvoret.

-Det holder ikke å peke på forskning, holde appeller i FN, skrive kronikker eller skolestreike, sier Jonas Kittelsen. Det har han prøvd før.

Sammen med 30 andre aktivister står Kittelsen utenfor klima- og miljødepartementet for å aksjonere mot gruvevirksomheten Nussir. Selskapet fikk i fjor tillatelse til å dumpe gruveavfall i Repparfjorden i Finnmark.

Det er kun Norge og Papua Ny-Guinea som tillater nye sjødeponier.

-Jeg kan forstå at folk reagerer på sivil ulydighet. Men jeg mener at vi som samfunn må vekkes litt, sier Kittelsen.

129 aktivister fra Extinction Rebellion (XR) har blitt arrestert i de siste ukene. Hundrevis av de totalt 2000 medlemmene har blokkert veikryss og broer i Oslo. De har tatt seg ned i resepsjoner på blant annet Olje- og energidepartementet og bokstavelig talt limt seg fast i vinduer på Regjeringskvartalet.

Til sammen er nå bøkene til gruppens medlemmer oppe i 2,1 millioner kroner. Jonas Kittelsen har organisert flere aksjoner. Han leder XR Ung-gruppen og er sikker i sin sak: Sivil ulydighet har ført til store bevegelser før. Nå vil han at det samme skal skje med klimapolitikken. Det må til, mener Kittelsen, og sikter til den alarmerende rapporten fra FNS klimapanel.

-Men er sivil ulydighet nødvendig?

-Jeg tenker det er nødvendig. Det er et sterkt virkemiddel, men vi står overfor en krise som allerede rammer liv og som vil ramme mange flere, sier 19-åringen.

På sidelinjen ved Regjeringskvartalet står et titalls politifolk og følger med på aktivistene.

-Vi har hatt en veldig fin dialog med Extinction Rebellion siden de startet, sier Christine Isøy fra dialoggruppen i politiet.

Hun forteller at aksjonistene alltid er interessert i å opprettholde en dialog, og at politiet ønsker å legge til rette for at XR skal få ytre seg på en sikker og god måte.

Frp-politiker Sylvi Listhaug ba Kittelsen om å klippe håret og finne seg en jobb da han demonstrerte utenfor olje- og energidepartementet.

Kittelsen ler. Han jobber som tennistrener og tjener helt ok. Mer trenger han ikke akkurat nå. Klimakrisen er det som opptar han.

Selv mener Kittelsen at hans multikulturelle barndom på Grønland gjorde han i stand til å skjønne at verden var større enn Norge.

-Klimakrisen fører til at generasjoner etter oss er stemmeløse. Hele vårt samfunnsprosjekt er å beskytte fremtidige liv fremfor kort økonomisk profit, sier Kittelsen.

Olje- og energiminister Tina Bru (H) skriver at hun mener det er synd at demonstrantene mener de må ty til sivil ulydighet for å fremme sitt politiske syn. Hun mener at XR tar til orde for at demokratiet er problemet

-Jeg er altså uenig i virkemidlene deres, men deler sterkt bekymringen for klimaendringene og hva de kan føre til dersom vi ikke klarer å intensivere kampen mot dette globalt, sier Bru.

Mineralselskapet Aurubis har besluttet å terminere kobberavtalen med Nussir, som hadde planer om å dumpe gruveavfall i Repparfjorden i Finnmark

Den tyske mineralselskapet Aurubis sier at de har brukt det siste året på jevnlig å undersøke arbeidet i et samfunnsansvars-perspektiv. De har innsett at enkelte sosiale forhold må vektlegges tyngre.

Miljøvernere og reindrifter har i flere år kjempet for å stoppe planene. Det samme har Extinction Rebellion, som senest denne uken aksjonerte mot Klima- og miljødepartementet for å tillate Nussir å dumpe gruveavfall i fjorden.

En av dem som jubler ekstra etter kontraktbruddet er Jonas Kittelsen.

-Det viser at sivil ulydighet fungerer. Og at protest vekker folk, sier han.

Besteforeldrenes klimaaksjon (38)

Løfter om grønne jobber og krangel om oljestans preget årets Arendalsuke.

-Helt nødvendig å slutte å lete, mener Bente Bakke i Besteforeldrenes klimaaksjon

På 80-tallet var Bente Bakke stortingsrepresentant og miljøpolitisk talskvinne for Høyre. Siden har hun meldt overgang til MDG og er med i Besteforeldrenes klimaaksjon. På Arendalsuka vandrer hun rundt med en button som sier STANS ALL OLJELETING.

Diskusjonen om letestans og omstilling fra fossil til grønn energi preget mange av arrangementene på årets Arendalsuka. Bakke er uenig med Norges fire største partier, som avviser en letestans.

-Altså det er helt nødvendig å slutte å lete etter olje og gass. Verden har funnet mye mer olje og gass enn det vi kan forbrenne, sier Bakke.

Fjorårets krisepakke fra Stortinget ga store skatteutsettelse til oljeselskapene, men Bakke tror ikke at nye olje- og gassfunn vil bli lønnsomme i en verden som må omstille raskt.

-Jeg har en aksje i Equinor, og på vegne av besteforeldrene fremmet jeg forslag til generalforsamlingen. Vi er opptatt av at Equinor må utvikle seg til å bli et energiselskap, ikke et rent olje- og gasselskap, sier hun.

-De er litt på vei da?

-Ja, men det tar så inderlig lang tid. Og selvfølgelig ble både vårt forslag og mange andre klimaforslag nedstemt. Alle sammen, sier hun.

Forfatterstjerner med klimaopprop (17)

Maja Lunde, Karl Ove Knausgård, Jo Nesbø og over 30 av landets mest kjente forfattere roper nå sammen at det er «kode rød» for menneskeheten – og at de i år vil gi sin stemme til enten SV, MDG, Rødt eller Venstre.

– Tar man natur- og klimakrisen på alvor, bør man stemme på et av partiene som ønsker handling, heter det i forfatteropporet som er publisert i VG tirsdag.

De viser til at Naturvernforbundet har spurt partiene om deres tiltak mot klimaendringer og naturtap – og at partiene ifølge undersøkelsen deler seg i tre grupper:

«Dårligst ut kommer Senterpartiet, Høyre og Frp, i midten ligger KrF og AP, mens SV, MDG, Rødt og Venstre har den mest troverdige politikken på området.», skriver forfatterne som mener at tiden er inne for et vendepunkt.

Dette reagerer Høyre på (18):

– Det er først og fremst ganske vanvittig. Jeg reagerer på at forfatterne her bruker Naturvernforbundets analyse av partiene som grunnlag for oppropet sitt, fremfor å faktisk se på partiprogrammene. Høyre er langt fra et verstingparti for oss som er opptatt av klima, skriver Høyre-nestleder Tina Bru til VG i en kommentar sendt på epost.

Hun understreker at hun deler forfatternes bekymring for klimakrisen.

Høyre-nestleder og statsråd Bru reagerer særlig på at forfatterne oppfordrer folk til å stemme på SV og Rødt.

– For å kutte utslipp er det helt avgjørende at vi samarbeider med verden og EU. SV og Rødt vil ta Norge ut av EØS, og dermed sette klimasamarbeidet med Europa i fare, sier Bru.

Selv om hun mener det er bra med flere som brenner for klimakrisen og går for fullt inn i klimakampen, er hun skeptisk til forfatternes opprop: – Jeg tror nok forfatterne burde satt seg mer inn i partienes, og særlig Høyres politikk, før de gikk ut på denne måten. For meg er det fullstendig skivebom å for eksempel anbefale folk å stemme på partier som er mot internasjonalt samarbeid, når det er klimakrisen som er utfordringen man ønsker å løse, sier Bru.

Ønsker oljefondgrep på viktig klimamøte. Norge kan sette et eksempel (40)

Toppøkonomer ber Norge melde oljefondet inn i FNs investorallianse for globale nullutslipp. –En mulighet til å virkelig vise globalt lederskap under klimatoppmøtet COP26, sier OECD-seniorøkonom Håvard Halland.

Oljefondet bør få et langsiktig mål om å jobbe for nullutslipp i selskapene det eier, foreslo et utvalg ledet av Martin Skancke.

Forslaget blir godt mottatt av flere miljøvernere og økonomer, som mener at Oljefondet bør ha samme mål for sine investeringer som resten av landet. Norge har skrevet under på Paris-avtalen, og legger opp til å være et lavutslippssamfunn i 2050.

-Dette skaper konsistens mellom rammeverket for fondet og de forpliktelsene vi har hatt etter Parisavtalen, sier utvalgsleder Martin Scancke.

Seniorøkonom Håvard Halland i OECD er fornøyd med forslaget fra utvalget.

-Jeg synes det er sterkt av ekspertgruppa å tolke mandatet såpas bredt at de også går inn for et nullutslippsmål, sier Halland.

Halland sto i sommer i spissen for en gruppe toppøkonomer som ba Norge vise lederskap og melde Oljefondet inn i Net Zero Asset Owner Alliance under klimatoppmøtet COP26 i høst. Denne alliansen har FN i ryggen, forvalter om lag 6.600 milliarder dollar i investeringer og har mål om nullutslipp i sine porteføljer innen 2050.

Halland understreker at det å melde Oljefondet inn i investoralliansen ikke vil bety ikke at man må endre alt over natten.

–Det betyr at man inngår en forpliktelse som må oppfylles over tid, sier han.

-Finansminister Jan Tore Sanner vil forankre dette i Stortinget, så han skynder seg langsomt?

-Jeg har stor forståelse for Sanners synspunkt og at han vil tenke godt igjennom hva en forpliktelse til netto null og Parisavtalen vil bety for fondets strategi før man gjør endringer i mandatet, sier Halland.

–Men COP26 er sannsynligvis den viktigste klimakonferansen vi har hatt. Utfallet av konferansen blir helt essensielt for verdens evne til å takle klimaendringene. Det er en anledning for Norge til å gå i bresjen for en global bevegelse for netto-null forpliktelser i statseide fond, og vise lederskap i å bidra til at verden når klimamålene, sier han.

Halland peker på at statseide fond til sammen forvalter rundt syv ganger så mye kapital som Oljefondet alene.

-Jeg kan vanskelig se for meg et annet område hvor Norge kan ha like stort potensial for innvirkning på verdens utslipp av klimagasser, sier Halland.

Støtter du vern av regnskog, gjør du en viktig forskjell for klimaet og jordkloden vår (41)

Fra regnskogsfondet sin nettside på regnskog.no:

«Vi er i ferd med å ødelegge et av våre viktigste klimatiltak: de tropiske regnskogene. Samtidig er avskogingen med på å forsterke klimakrisen.

Høye utslipp av klimagasser har ført til at klimaet på jorda raskt har blitt varmere i løpet av de siste femti årene. En av de viktigste årsakene til temperaturøkningen er de store utslippene av klimagassen CO2 som følge av avskoging og forbrenning av fossile brenslere. Dette har fått alvorlige konsekvenser for naturen og oss mennesker. FNs klimapanel kom i august 2021 med en rapport med krystallklar beskjed: Klimautfordringene er menneskeskapt, og de en umiddelbar trussel for millioner av mennesker. FNs generalsekretær António Guterres omtaler rapporten som «kode rød» for menneskeheten.

Sårbare økosystemer settes ut av balanse. Plante- og dyrearter dør ut fordi de ikke rekker å tilpasse seg de raske klimaendringene. Hyppigere og mer ekstrem tørke og vær truer matproduksjonen vår, forsterker naturkatastrofer og har ført millioner av mennesker på flukt. Stigende havnivå og økende temperaturer kan gjøre mange steder ulevelige i framtiden.

Naturens egen karbonlagringsteknologi

Regnskogene bremser disse klimaendringene. Som en del av vekstprosessen tar trær og andre vekster til seg og lagrer utslippene av CO2. Det er så effektivt at verdens skoger binder opp rundt en tredjedel av de globale CO2-utslippene. Regnskogene utgjør en stor del av denne lagringskapasiteten og dekker 6 % av landjorda. Dessverre forsvinner de raskt. I gjennomsnitt forsvinner regnskog på størrelse med Belgia hvert år. Dette er svært dramatisk. Dette kan vi stanse og reversere, men det haster. «

Nye ideer, visjoner, tankemodeller, holdninger og verdier som trengs i møte med de globale klimautfordringene

Jeg vil nevne noen spennende ideer om økonomiske modeller, tanker og visjoner om hva en kan bruke Oljefondets avkastning til eller bruke mer bærekraftige økonomiske modeller. I tillegg vil jeg også nevne dette med holdning og verdier til man har om verden og hva den kan gjøre i vår hverdag. Det innebærer tanker fra visdomstradisjon fra India. Det er lett å tro at en klimakrise bare skal løses gjennom politiske handlinger og gjennom ny teknologi. Også ideer, visjoner, holdning og verdier man kan jobbe med bak i kulissene er også til hjelp, som kan skape ringvirkninger i det små der man er i livet. Alt hjelper.

Å sette av 10 % av Oljefondets avkastning til et klimafond (42)

Et innlegg i Bergens Tidende i 2005 foreslo Henning Jon Grini å bruke en promille av Oljefondet til et Miljøfond. Denne ideen er nå relansert i 2020. Han mener det bør settes av 10 % av Oljefondets avkastning til et Klimafond. Henning kaller seg selv forfatter, filosof og futurist og bor i Bergen. Han er også bak hjemmesiden inspirasjonogideer.no

Jeg støtter personlig Klimafondet med 1 % av min egen lønn pr måned (ca kr 300,-) fordi det er naturlig for meg å gi noe meningsfullt tilbake til samfunnet og fordi livet selv er en rikdom som gir oss gaver hver dag. Det er gode ide

Hvorfor klimafond?

«10 % av Oljefondets avkastning årlig vil kunne gi betydelige bidrag til bedring av klimaet verden rundt. I 2020 var avkastningen 1070 milliarder. 1 % av dette tilsvarer nesten 11 milliarder. I 2019 var avkastningen hele 1692 milliarder. 1 % av dette tilsvarer 17 milliarder.

Det at vi ytterligere bruker av noe av avkastningen vil samtidig tvinge Norge til å bli mindre avhengig av olje- og gassvirksomheten, noe vi snart må slutte med uansett. Det vil og være en stor fordel for landet å basere sin inntjening på noe mer fremtidsrettet enn en utdøende og forurensende sektor.

Samtidig vil vi vise ansvar ved at vi flytter litt av vår oljeformue til Klimafondet. Dette krever en lovendring, men lover endres jo hele tiden ettersom samfunnet utvikler seg. Handlungsregelen kan for eksempel økes fra 3 % til 4 % hvorav den ene prosenten brukes til Klimafondet. I og med avkastning fra Oljefondet varierer bør det stå i denne lovendringen at Klimafondet må ha en minimumsoverføring slik at fondet fungerer selv med lav avkastning. Det kan for eksempel stå at minimum 10 milliarder overføres til Klimafondet hvert år uavhengig av konjunkturer og variasjoner i avkastninger. For å sammenlikne tok staten ut 298 milliarder kroner fra fondet i 2020, riktignok var det et ekstraordinært år med en pandemi, men klimaendringene er ikke noe å spøke med de heller. «

Del oljeformuen og skap globale ringvirkninger (43)

Noen utdrag fra en artikkel i Bergens Tidende 040820 av Henning Jon Grini:

«Selv om Norge er liten kan vi sette standarden og skape grønne ringvirkninger verden rundt ved å dele litt av vår oljeformue.

Jeg mener at Norge bør bruke litt av sin formue til å hjelpe oss selv og verden med omstillingen fra en fossil til en fornybar verden. Vår enorme formue er jo delvis bygget på forurensende olje og gass. Kanskje det er på tide å gi litt tilbake til verdenssamfunnet som monner?

Verden har nå så mye problemer at det må sterk lut til. Skal vi få verden og klimaet på rett kjøll igjen trenger vi å mobilisere som aldri før. Hvis ikke vi forebygger nå vil vi komme til å bruke enorme summer i fremtiden på å reparere skader vi kunne forhindre i dag. «

Klimaet og den nye fortellingen (44)

Et lite utdrag fra artikkelen til Henning Jon Grini:

«Charles Eisenstein er en amerikansk forfatter og foredragsholder som har skrevet en ny bok som hovedsakelig omhandler klimaet og hvordan vi mennesker kan få et nytt forhold til oss selv og jorden og samtidig gjenoppbygge samfunnet etter våre herjinger med den og oss selv.

Coronaviruset har gitt mennesket et spark bak for å få en forgang i endringsprosessen vi som samfunn må foreta for at det skal bli mest mulig levelig og menneskevennlig i fremtiden. Selv om boken er skrevet før virusutbruddet er den like relevant nå. Prinsippene for endring er de samme. Boken, som heter Climate a new story, tar også for seg mange andre tema enn klimaet, med økonomi som et av de

viktigste.

I boken innfører Eisenstein et eget begrep kalt interbeing. Det er en variant av det velkjente begrepet *Vi er alle ett*. Han sier at planeten vår er levende og at alles helse er avhengig av hver enkeltes helse, noe vi har fått merke i disse coronatider.

Han snakker også om et samfunn rundt økonomi som er helt annerledes enn det vi har i dag. Han nevner at det er en kunstig knapphet på penger. Han snakker om sacred economics, som faktisk er tittelen på en annen av hans bøker, hvor økologisk økonomi og gaveøkonomi er en del av bildet. «

Bærekraftige økonomiske modeller

Emnet bærekraftige økonomiske modeller er også noe jeg er opptatt av at, som jeg ser skal inkluderes mer og mer i verden i dag. Det er også en god medisin og virkemiddel for å møte klimakrisen nå på og for kommende generasjoner om vi skal ta vare på denne levende planeten ved å tenke bærekraftig også økonomisk.

Sirkulær økonomi (45)

På miljødirektoratets hjemmesider under emnet ansvarsområder og avfall så skriver de blant annet om emnet sirkulær økonomi:

«Hva er sirkulær økonomi?»

Verdens naturressurser er under økt press. Det er derfor avgjørende for klimaet, naturen og miljøet at ressursene brukes langt mer effektivt, slik at vi reduserer behovet for å ta ut nye ressurser.

I en sirkulær økonomi må produktene vare så lenge som mulig, repareres, oppgraderes og i større grad brukes om igjen. Når produktene ikke kan brukes om igjen, kan avfallet material gjenvinnes og brukes som råvarer i ny produksjon. Slik utnytter vi de samme ressursene flere ganger og minst mulig går tapt.

Omstillingen til sirkulær økonomi innebærer endringer i design (design for sirkulær økonomi), produksjon, valg av produksjonsmetoder og forbruksmønster.

Forbrukerne må få mulighet til å ta miljøriktige valg, og de må bidra til å ta de miljøriktige valgene. Digitalisering, bruk av tjenester og delingsøkonomi er sentralt. Det offentlige kan gjøre en forskjell ved å fremme sirkulær økonomi gjennom sine innkjøp.

Mer effektiv bruk av ressurser reduserer klimagassutslipp, bremser tapet av naturmangfold, reduserer forurensningsbelastningen og bidrar til nye grønne arbeidsplasser og forretningsmodeller. Omstilling til sirkulær økonomi er en nødvendig del av omstillingen til et lavutslippssamfunn, og for å nå FN bærekraftsmål.

EU og sirkulær økonomi

I tillegg til å ha stor positiv effekt på miljø og klima kan overgangen til en mer sirkulær økonomi bidra til nye arbeidsplasser. Begge deler er viktig årsak til at dette står høyt på EUs politiske agenda.

I forbindelse med lanseringen av European Green Deal forpliktet EU-kommisjonen seg til å legge fram en ny europeisk handlingsplan med tiltak som skal fremme sirkulær økonomi.

Handlingsplanen ble lagt fram 11.mars 2020.

Nordisk og globalt arbeid

Norge leder arbeidsgruppen for sirkulær økonomi under Nordisk ministerråd. Arbeidsgruppen ble opprettet i 2019. Satsingene under det nordiske samarbeidet skal bygge opp om den nye nordiske visjonen for 2030 om å bli verdens mest bærekraftige region.

Økologisk økonomi (46)

Boka Økologisk økonomi av Professor Ove Jacobsen er verdt å nevne, som en kan kjøpe via flux.no:

Norges ledende ekspert på økologisk økonomi, professor Ove Jacobsen, har samlet kunnskap fra mer enn 40 forskere på feltet.

Et av tidens viktigste spørsmål er hvilket samfunn vi i fremtiden vil leve i. Jacobsen argumenterer for at den grønne økonomiens symptomdempende tiltak ikke er tilstrekkelig for å løse dagens utfordringer knyttet til økonomi, samfunn og miljø.

Med referanser til mer enn 40 sentrale forskere innenfor mange fagområder, fra øst og vest, kvinner og menn, innenfor en tidsperiode på mer enn 100 år, argumenterer forfatteren for at en endring forutsetter en ny politisk plattform der styrkeforholdet mellom liberalisme, marxisme og anarkisme er grunnleggende forskjellig fra det som kjennetegner dagens kapitalistiske system.

Økologisk økonomi er inspirert av mange ulike retninger, for eksempel bioøkonomi, evolusjonistisk økonomi, ny økonomi, fredsøkonomi, assosiativ økonomi, feministisk økonomi, buddhistisk økonomi, delingsøkonomi, sirkulær økonomi, kretsløpsøkonomi og solidaritetsøkonomi.

En rekke fellestrekk ved de ulike perspektivene er brukt som grunnlag for å utvikle en utopi for et samfunn forankret i økologisk økonomi. Utopien er dynamisk og har som formål å ta vare på og utvikle potensialet for utvikling hos den enkelte og i fellesskapet. «Utopia is not about the impossible, the impossible is to carry on as we are!»

«Som veiviser til en alternativ økonomi er denne kunnskapsmettede og engasjerte boken unik. Jacobsen skaper en syntese av idehistorie, økonomisk historie, kritisk samtidsdiagnose og økofilosofi som viser at det er nødvendig å tenke nytt og annerledes om økonomiens mål og mening. Den fortjener å få mange lesere, ikke minst blant beslutningstagere. «

-Thomas Hylland Eriksen, Professor i sosialantropologi, UIO

Målet er gode liv – ikke vekst (47)

Professor Ove Daniel Jacobsen (47) jobber ved senter for økologisk økonomi og etikk ved Nord Universitet i Bodø. Han ønsker seg et samfunn som bryter med ideen om økonomisk vekst. Et samfunn som ikke er basert på forbruk. Et samfunn grunnlagt på samarbeid og fellesskap, framfor konkurranse og isolasjon. Et samfunn som tar vare på menneskene og naturen.

Ideen er at utvikling skjer i en prosess som går nedefra og opp. Utfordringen er å skape engasjement blant folk som bor i et lokalsamfunn. I et utopiverksted åpner man opp og lar menneskene i et lokalsamfunn lage en felles utopi, og si noe om hvordan de ønsker at deres lokalsamfunn skal være.

De siste årene har Jakobsen brukt mye av sin tid på å reise rundt i Norge for å holde utopiverksteder. Han holder verksteder der han blir invitert, og det er flere og flere som inviterer. De fleste verkstedene har han holdt i mindre lokalsamfunn, som Gildeskål, Aurland, Valnesfjord og Henningsvær.

– De forslagene folk kommer opp med, er veldig overensstemmende med økologisk økonomi. De handler om sirkulær tenkning, bruk av lokale ressurser, nettverk, fellesskap og samhandling. Jeg får alltid en følelse av at mye av det vi snakker om innen økologisk økonomi har noe for seg når jeg holder utopiverksteder.

Utopiverksted tar utgangspunkt i problemene folk har i lokalsamfunnet, og fokuserer på hvordan disse problemene kan løses. Han beskriver stemningen på verkstedene som positiv, skapende, engasjerende og kreativ.

– Istedenfor å leie inn eksperter for å fortelle folk hvordan ting kommer til å bli, får innbyggerne isteden muligheten til å velge selv. Ikke bare hver for seg, men i et samspill. Når vi tenker sammen og fokuserer på sak, ikke person, skjer det noe som gir en veldig energi og retning i utviklingen, sier Jakobsen.

Ofte sliter han med å få lokale politikere og næringslivsledere til å delta på verkstedene, med noen unntak.

– Noen steder har vi opplevd at ordførere og rådmenn sier det er en helt ny opplevelse for dem å se lokalbefolkningen så energirik og gira. Det er de ikke vant til gjennom offentlige høringer. I Gildeskål kommune ble både ordfører og rådmann utrolig engasjerte, og opptatt av å tenke på kommunens beste framfor å drive med parti-politisk krangling.

Hvis utopi som metode skal fungere, og lokalbefolkningens ideer og løsninger skal settes ut i livet, er de avhengig av at ingen hindrer dem. Da trenger de å ha nettopp politikere og næringslivsledere med på lagt.

– Ledere i bedrifter og kommuner må være villige til å gi fra seg makt og myndighet og stille ressurser til rådighet sånn at engasjerte mennesker får sette ideer til livs. Hvis de blir stoppet fordi ledere i ulike etater eller bedrifter sier «det er mitt ansvar, jeg vil bestemme», fungerer det ikke. Utopi som metode forutsetter en vilje hos ledere til å jobbe sammen i en mye flatere struktur med mer nærdemokrati.

Korriger vårt nasjonalregnskap og vi finner veien til økologisk holdbar sirkulær økonomi (48)

Eirik Myrhaug er same, healer og sjaman. Han vokste opp i enkle kår i Gratangen i Sør-Troms og utdannet seg til ingeniør og arbeidet for Skanska og Norges Vassdrag- og Elektrisitetsvesen, for siden å bli NVE-ingeniøren som ble ledende i sultestreiken mot Alta-utbyggingen i 1981. Eirik viste seg deretter til å utvikle en økologisk økonomisk modell som vant stor anerkjennelse og han er regnet som pioner for dette i Norden. Her er noen få utdrag fra dette med å korrigere vårt nasjonalregnskap og vi finner veien til økologisk holdbar sirkulær økonomi:

«I nasjonalregnskapet finnes det en måleenhet og det er penger. All økonomisk virksomhet som omsettes på et marked, og som måles i penger, har *verdi*. Forenklet sakte kommer det fram et bruttonasjonalprodukt, når vareinnsats er fratrukket i de forskjellige ledd. Ut fra det kommer det økonomiske målet om vekst.

Nå er det ikke bare omkostningskontoen som mangler i nasjonalregnskapet, det mangler også et balanseregnskap som er direkte knyttet til regnskapet. Det vil med andre ord si at naturens verdier ikke avstemmes mot samfunnets økonomiske aktivitet. Da er det ikke merkelig at vi tærer på

naturkapitalen, alle har fått med seg datoen på året da naturens realøkonomiske avkastning er oppbrukt.

I august er jordas **ressurser** for 2020 brukt opp, ifølge en rapport fra **Global Footprint Network**. 22. august markeres «Earth Overshoot Day», altså den **globale** overforbruksdagen.

Nå finnes det en riktig modell for et nasjonalregnskap, et økologisk ressurs- og balanseregnskap. Dette regnskapet er blitt fremlagt siden midten på 1980-tallet. Da var jeg med å arbeide fram visjoner om norske økokommuner, og i det arbeidet la jeg fram prinsippene fra dette regnskapet på en konferanse i Lærdal i 1988. Da kommenterte konsulent i Miljøverndepartementet Erling Vindsnes: «Eirik, du er 10 år for tidlig ute med ditt regnskap».

Ut fra en ny erkjennelse av nasjonens regnskapssystem vil det også komme en ny verdiforståelse. Alt som tjener til livet, samfunnets og naturens opprettholdelse har verdi. Dette kan bare måles i nasjonens balanseregnskap, og ikke i driftsregnskapet slik det er i dag. Penger er våre økonomisymboler og fungerer på vegne av realverdiene. Hele vårt samfunnsystems økonomi er grunnlagt på en litt forkjært tro om at bare noe måles i penger har det verdi.

På mange måter er vår økonomiske forståelse på rett vei når vi er kommet i gang med sirkulær økonomi på mange områder. Vi har fått større innsikt i økosystemenes sirkler hvor alt går i større og mindre sirkler. Vel å merke er dette systemet veldig komplekst, men vi er kommet et stykke på vei. Det neste steget er å se på den pengeøkonomiske sirkelen. Dette er gjort i det arbeidet som ble gjort i boka “Den nye økologiske samfunnsøkonomi” og ikke minst i mine foredrag som ligger fritt tilgjengelig på Facebook.

Nå er det gått over 30 år siden de første tankene og prinsippene for økologisk ressurs- og samfunnsregnskap ble satt fram. Dette var på kommunenivå, men prinsippene er de samme for nasjonen.

Hvis det skal være mulig å styre nasjonen i en tid med store utfordringer, som global oppvarming og tap av biologisk mangfold, da er en korrigerende av nasjonens regnskapssystem helt nødvendig. Det vil også gi nøklene til hvordan et samfunn kan beholde sin velstand samtidig som veksten i økonomien er negativ, altså et holdbart sirkulært samfunn. Den norske nasjonen har de aller beste forutsetninger for å skape en slik modell og å gå foran i å finne veien til en samfunnsmodell som går mot en bedre balanse med vår klode. «

Å se på verden som en intelligent orden og leve i harmoni med den (49)

Jeg har vært veldig opptatt av å se på alt som lever i verden som en enhet og at vi alle er sammenkoblet. Vedanta og vedisk filosofi fra India har virkelig inspirert meg til å fremme sitatet «Å se på verden som en intelligent orden og leve i harmoni med den.». Det går mye på vår holdning og verdier vi har til verden og alt levende liv. Og ikke minst være opptatt av bærekraftig utvikling hvor natur og mennesker er de verdier en skal ta mest hensyn til. Og ikke økonomisk profitt eller vekst. Og vil dele litt til slutt hvorfor det inspirer meg og hva som er i det sitatet og emnet, som gjør at jeg har den holdningen og de verdier jeg har. Jeg skrev bloggen med samme navn, som emnefeltet 26 september 2020 og her er noen få utdrag:

«Vi mennesker har tendens til å se på verden, skapelsen og universet som noe kaldt, urettferdig, tilfeldig og kaotisk. Men når holdningen vår er at universet er intelligent skapt eller at verden er en intelligent orden vil vi lettere være i harmoni med våre omgivelser og oss selv. Jeg forklarer noenlunde i denne bloggen hvorfor Vedanta ser på Universets Årsak og verdenen som intelligent og leve i harmoni med den. Det er berikende å ha en slik holdning og kunnskap til det som er. En ønsker mer og mer gradvis å bidra med det en kan i verdenen. Istedenfor å ha en holdning om å være en forbruker, som skal ta med seg mest mulig fra den.

Å søke etter fullstendighet og fullkommenhet har vært her til alle tider for mennesker. Vedanta viser gjennom sofistikert undervisningsmetodikk oss at vi er udelt hele og ikke så små, som vi tror vi er.

Det er mange fordeler med å studere Vedanta, men først må du være klar for undervisningen. Å ha et sinn som mestrer noenlunde utfordringer livet har å by på inkl. å takle overveldende følelser. Det innebærer et sinn, som er rolig, klart, modent og intelligent. (Å ha et sattvisk sinn hovedsakelig). Også underveis i prosessen av å følge Vedantaundervisningen vil man føle seg lettere, klarere, mer moden, roligere og fri. Meditasjon, bønner og å se på ens indre liv er fine forberedelser på ulike måter. Å ha karma yoga holdning: Passende holdning til handlinger i verden og være ydmyk for at jeg ikke har kontroll over resultatene, men har fri vilje til å gjøre passende handlinger utifra det ståstedet jeg lever fra. Og følge min livsvei på en naturlig måte. Ikke hva andre mener vi skal følge, men hva vi innerst inne ønsker å følge. I tillegg til å se på verdier og følge et dharmisk liv hvor vi ikke ønsker å skade andre eller seg selv blant annet. Eller være miljøvennlig og ta vare på seg selv. Det inkluderer også indre liv og ikke bare ytre liv. I forhold til verden, andre mennesker og seg selv.

Hva er verden vi lever i? Er verden tilfeldig, urettferdig eller er det en intelligent verden? Denne holdningen vi har til verden vil påvirke på alle områder vi lever i. Hvordan våre beslutninger vil være, vår følelses liv vil være, samhandler med mennesker og møter på ulike situasjoner. Vedanta sier tydelig at vi ikke lever i en tilfeldig og urettferdig verden. Men en intelligent verden. Det vil endre mitt forhold til verden. Istedenfor å klandre andre, seg selv og verdenen på ulike måter, som å være et offer eller føler at verden ikke behandler en bra. Men heller ser at det er en orden her som en ønsker å være i harmoni med og jobbe mest mulig på lag med. Vedanta kaller dette for Isvara (Det Totale Sinn, Universet, Makrokosmisk Orden eller Sinn). For å jobbe i harmoni med verden trenger en å forstå hva ordenen er. Når du tilpasser denne ordenen vil det gjøre livet ditt mer enklere.

Siden det er en intelligent orden her så er det en sammenkobling og sammenheng her. Du er forbundet med alt som er: Andre mennesker og universelle krefter. Da bør en tenke over hvilken rolle en har i denne verden. Å se på ens livsvei (svadharma). Hvordan bruker en egenskapene og ferdighetene en har til beste for verden (intelligent orden) der en er i livet her og nå. Verden vil få fordeler av det når en bruker sine ferdigheter og egenskaper mer effektivt når en er bevisst på dette. Det skjer en feedback fra verdenen, fordi det er et intelligent system eller orden her. Denne holdningen ifm. verdenen som et intelligent system eller orden bærer med seg frukter at en blir mer tilfreds med hva som er og ikke minst er mer takknemlig over det en erfarer uansett hva det er. Å endre fokuset på å være en forbruker eller en som tar fra noe i verdenen til en som bidrar med noe vil også gradvis skje. Med andre ord vil en ha mer holdningen om hva vi kan gjøre for verden enn hva den kan gjøre for oss. Status og holdning til verden vil naturlig endre seg med denne holdningen om å se på verden som en intelligent orden.

Den tilsynelatende uorden av nåtiden bli sett på som resultater av valg mennesker har gjort i fortiden. En intelligent orden setter årsak og virkning sammen til å produsere hva vi ser i dag. For eksempel, kan vi klandre ordenen for global oppvarming? Kan vi si at det er ingen orden fordi hvis det var en orden, ville klimaet være den samme? Nei. Så lenge vi fortsetter å gjøre feile valg om hva vi produserer og forbruker, vil orden produsere virkninger som global oppvarming. Vi kan ikke klandre ordenen for den. Vi må endre og gjøre bedre valg og ordenen vil produsere mer gunstige resultater i overenstemmelser med våre handlinger.

Visdomstradisjoner verden over kan være med å gi oss gode holdninger og sunne verdier. Måten vi ser på naturen og bærekraftig livsstil er jo det man blir inspirert til å følge. Å se på verden som en intelligent orden bidrar også med å inspirere andre til å følge det samme. Og jobbe for å være i harmoni med naturen og alt levende. Å se og vise at vi alle er sammenkoblet og tar på alvor naturens signaler på ulike måter. Å vise ansvarlighet med tanke på denne klimarapporten fra FN er viktig. Det innebærer å ha en imøtekommende, inkluderende, fleksibel og medfølende holdning mot nye ideer,

tankemodeller og måter å møte klimautfordringer på. Det finnes mange gode ideer om fornybare energier og løsninger til å redusere karbonbaserte spor. Prosesser tar tid og en har mange ønsker eller ideer om noe burde bli gjennomført. Det er en enorm kompleks og nyansert verden vi lever i og mange faktorer spiller inn, som vi ikke har kontroll over. Holdningen om at resultatene skjer på grunn av behovene av det totale gjør at en vil være mer avslappet til det som skjer og la prosessene gå i det tempo det skal. Ens bidrag er en dråpe i det store verdenshavet, men alt hjelper uansett hva det er.

Jeg bekymrer meg ikke for fremtiden og tror at det er så uendelig mye potensial i nye fornybare energiløsninger, men vi må ha is i magen og la ting utfolde som det skal. Det er fint med stort engasjement og da er det viktig å kanalisere energien på mest mulig konstruktiv og intelligent måte. «

Du kan også lese en kortversjon av bloggen med samme emne i helse- og livsstilsmagasinet [medium.no](https://medium.com), som går under Bhagavad Gitas visjon del 5 (50).

KILDER

1. FN sin klimarapport nevnt i disse kildene:

Dramatisk beskjed i klimarapport – Kode rød for menneskeheten. - <https://e24.no/det-groenneskiftet/i/k6wX0j/dramatisk-beskjed-i-klimarapport-kode-roed-for-menneskeheten>

Klimarapport setter full fyr på oljedebatten - <https://www.nettavisen.no/klima-og-miljo/norsk-politikk/fn/klimarapport-setter-full-fyr-pa-oljedebatten/s/5-95-272170>

2. Tidligere MDG-profil: - Norge kan verken kommandere Putin eller Saudi-Arabia. <https://www.nettavisen.no/nyheter/tidligere-mdg-profil-norge-kan-verken-kommandere-putin-eller-saudi-arabia/s/12-95-3424165839>

3. Aps britiske søsterparti vil stanse oljeleting. MDG ber AP følge etter. <https://e24.no/olje-og-energi/i/dnO27o/aps-britiske-soesterparti-vil-stanse-oljeleting-mdg-ber-ap-foelge-etter>

4. Paris-avtale – en internasjonal avtale som skal sørge for at verdens land klarer å begrense klimaendringene. <https://www.fn.no/om-fn/avtaler/miljoe-og-klima/parisavtalen>

5. Nikoline vil fase ut norsk olje og gass – Nadia føler arbeidsplassen hennes blir angrepet https://www.nrk.no/trondelag/unge-om-klima-og-global-oppvarming-i-stortingsvalget_-uenig-om-olje-og-gass-skal-fases-ut-1.15619113

6. MDG: Norge må erstatte oljejobbene innen 15 år <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/x8J7vp/mdg-norge-maa-erstatte-oljejobbene-innen-15-aar>

7. Olje- og energiminister Tine Bru fra Høyre: Det blir for dumt. https://www.aftenbladet.no/meninger/i/ML5pB5/det-blir-for-dumt?fbclid=IwAR0zoQMLqShWrSFJLAaaMtWzBNYMQ_NiYXbyEsDCMvcPvhWSsvfWofcANs8

8. MDG sitt program om Havvind

<https://www.mdg.no/vindkraft>

9. Rødts havvind vedtak er et politisk selvsjudd

<https://energiogklima.no/kommentar/klimavalg21/rodts-havvind-vedtak-er-et-politisk-selvsjudd/>

10. Havvind som industri

<https://www.aftenbladet.no/meninger/leder/i/wOd1wA/havvind-som-industri>

11. Elektrisk oljeproduksjon er veien å gå mot det grønne skiftet

<https://forskersonen.no/energi-klima-kronikk/elektrisk-oljeproduksjon-er-veien-a-ga-mot-det-gronne-skiftet/1900655>

12. Hvordan unngå en miljøkatastrofe av Bill Gates

<https://www.ark.no/boker/Bill-Gates-Hvordan-unnga-en-miljokatastrofe-9788205540941#product-description>

13. Boka til Bjørn Stamset – 2070 – alt du lurer på om klimakrisen

<https://www.norli.no/2070>

14. Bjørn er en av de viktigste klimaforskere

<https://www.tu.no/artikler/bjorn-er-en-av-fns-viktigste-klimaforskere-han-tror-ikke-vi-nar-togradersmalet/481373>

15. Nå er MDG like store som AP blant de unge

<https://www.bt.no/nyheter/lokalt/i/z7Mgq4/naa-er-mdg-like-store-som-ap-blant-de-unge>

16. Jeg hører dere

<https://www.nrk.no/ytring/jeg-horer-dere -1.15624890>

17. Forfatterstjerner med klimaopprop

<https://www.vg.no/rampelys/bok/i/L5ob04/forfatterstjerner-med-klima-oppop-vi-har-kniven-paa-strupen>

18. Høyre slår tilbake mot forfatterne

<https://www.vg.no/rampelys/bok/i/Xqox3m/hoevre-slaar-tilbake-mot-forfatterne-helt-vanvittig>

19. Høyesterett i storkammer behandler 25. til 31. august spørsmål om vindkraftutbygging i reindriftsområde

<https://www.domstol.no/enkelt-domstol/hovesterett/nyhet/2021/20-143891siv-hret/>

20. Støre advarer mot MDG og RØDT

<https://www.nettavisen.no/nyheter/store-advarer-mot-mdg-og-rodt-det-blir-veldig-brutalt/s/12-95-3424171134>

21. Slik vil MDG ta Norge trygt ut av oljen

<https://www.nrk.no/tromsogfinnmark/slik-vil-mdg-ta-norge- trygt -ut-av-oljen-1.15624673>

22. Støre går grønt: -Oljealderen er snart over

<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/Jx61GP/stoere-gaar-groent-oljealderen-er-snart-over>

23. Slik kan vi bygge bro til fornybaralderen

<https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/ML5JbE/slik-kan-vi-bygge-bro-til-fornybaralderen>

24. MDG: - Selvfølgelig stiller vi ultimatum

<https://www.dagbladet.no/meninger/selvfolgelig-stiller-vi-ultimatum/74116167>

25. IEA – Det internasjonale Energibyrådet

https://no.wikipedia.org/wiki/Det_internasjonale_energiby%C3%A5et

26. Karbonfangst, utnyttelse og lagring

https://www.equinor.com/no/what-we-do/carbon-capture-and-storage.html?gclid=Cj0KCQjwvaeJBhCvARIsABgTDM6cWvOkEMlv7FefWGLWFJku07n90nICiS_tbEKCxpgJVcRqoN3zFEaAlNiEALw_wcB

27. Regjeringens strategi slaktes

https://www.dagbladet.no/meninger/regjeringens-strategi-slaktes/74118357?fbclid=IwAR2If4f3Hp7OYc3rW0bm9fBqzK47MZL55JF2MUp_KBR81lhneMkPHkDpjs

28. Polarisering i klimadebatten?

<https://e24.no/det-groenne-skiftet/i/Eabn75/frykter-at-mdg-polariserer-klimadebatten-vil-advare-mot-den-maaten-aa-snakke-paa>

29. Equinor skal produsere hydrogen fra naturgass

<https://e24.no/olje-og-energi/i/1nm8nG/equinor-skal-produsere-hydrogen-fra-naturgass-haaper-dette-kan-overbevise-europa>

30. Grønn strategi i de store byene

https://www.nrk.no/ytring/seks-klimakrav-til-regjeringen_-hvem-tar-utfordringen_-1.15609349

31. Skal vi gjøre det dyrere å forurense?

https://www.wwf.no/engasjer-deg/valg-2021/4-co2-avgift?fbclid=IwAR33ejjlg5_AtikjBhipcKrv3iXjmH78TdhLEFIg3Ub2rnviZPHYrzoPuo0

32. Klimakur utredet av miljødirektoratet

<https://www.miljodirektoratet.no/klimakur>

33. Oslomodellen er et godt alternativ

<https://www.dagsavisen.no/debatt/kommentar/2021/08/29/oslo-modellen-et-godt-alternativ/?fbclid=IwAR2rP6UQ3gtmlrYtnzxx9OJO9qPhGmC8TQqc3rPwpXkIrrq45Yca7456hIEg>

34. Norge har forpliktet seg til enorme utslippskutt og hva skjer om vi ikke når klimamålene

<https://www.nettavisen.no/okonomi/norge-har-forpliktet-seg-til-enorme-utslippskutt-hva-skjer-om-vi-ikke-nar-klimamalene/s/5-95-281574>

35. Det Europeiske Frihandelsforbund

<https://www.regjeringen.no/no/tema/naringsliv/handel/nfd---innsiktsartikler/frihandelsavtaler/efta/id438841/>

36. Krfer vil ha kjernekraft i nord for å kutte utslipp og løse klimakrisa

<https://www.nrk.no/tromsogfinnmark/krf-er-vil-ha-kjernekraft-i-nord-for-a-kutte-utslipp-og-lose-klimakrisa-1.15626208>

37. Hva er det sikreste og reneste energi ifølge Lancet.

<https://ourworldindata.org/safest-sources-of-energy>

38. Besteforeldrenes klimaaksjon – skuffet over motstanden mot oljestans

<https://e24.no/olje-og-energi/i/5G3X6K/skuffet-over-motstanden-mot-oljestans-det-tar-saa-inderlig-lang-tid?referer=https%3A%2F%2Fwww.bt.no&fbclid=IwAR2fInukiQsUtS6UDcftnl6JfHZDQ2fsLmvOoP-xhL3wsTFV1fSgezSEI1s>

39. Extinction rebellion – 129 aktivister arrestert og 21 millioner i bøter

<https://e24.no/det-groenne-skiftet/i/Xqov4n/extinction-rebellion-129-aktivister-arrestert-21-millioner-i-boeter?referer=https%3A%2F%2Fwww.vg.no>

40. Ønsker oljefondets grep på viktig klimamøte. Norge kan sette et eksempel

<https://e24.no/boers-og-finans/i/Jxnmr8/oensker-oljefondet-grep-paa-viktig-klimamoete-norge-kan-sette-et-eksempel?referer=https%3A%2F%2Fwww.vg.no>

41. Støtter du vern av regnskog, gjør du en viktig forskjell for klimaet og jordkloden vår.

<https://www.regnskog.no/>

42. Å sette av 10 % av Oljefondets avkastning til et Klimafond

<https://www.klimafondet.org/>

43. Del oljeformuen og skap globale ringvirkninger

<https://www.inspirasjonogideer.no/del-oljeformuen-og-skap-globale-ringvirkninger>

44. Klimaet og den nye fortellingen

<https://www.inspirasjonogideer.no/klimaet-den-nye-fortellingen>

45. Sirkulær økonomi

<https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/avfall/sirkular-okonomi>

46. Økologisk økonomi av Ove Jacobsen

<https://www.flux.no/boker/kologisk-konomi>

47. Målet er gode liv – ikke vekst

<https://www.abcnyheter.no/helse-og-livsstil/livet/2020/06/21/195685294/professor-bruker-utopi-som-metode-for-a-gjore-verden-til-et-bedre-sted>

48. Korrigjer vårt nasjonalregnskap og vi finner veien til økologisk holdbar sirkulær økonomi

<http://www.livstreet.com/tankenytt/2021/8/9/korriger-vrt-nasjonalregnskap-og-vi-finner-veien-til-kologisk-holdbar-sirkulr-konomi>

49. Å se på verden som en intelligent orden og leve i harmoni med den – blogg

<https://www.bevisthetsvitenskap.com/post/%C3%A5-se-p%C3%A5-verden-som-en-intelligent-orden-og-leve-i-harmoni-med-den>

50. Kortversjon – artikkel Bhagavad Gitas visjon del 5 - Å se på verden som en intelligent orden og leve i harmoni med den

<https://medium.no/tro-og-livssyn/a-se-pa-verden-som-en-intelligent-orden-og-leve-i-harmoni-med-den>

